

РАБОТНИЦА
І СЯЛЯНКА

№ 4 красавік 1959

привіт

ВІТАЕМ З ПЕРШАМАЕМ!

Як жа Без песні ісці

Муз. У. АЛОЎНІКАВА

Словы І. ПАНКЕВІЧА

Пераклаў з рускай мовы А. БАЧЫЛА

Гэтым маршам з уданам.

Кра-са бе-ла-ру-ска-га

го-ра і твора-чэ-ска-е ў злет та-бе да-па-мача-е го-ра та-бе да-па-мача-е го-ра

ста-е.

го-ра, мой го-рад, мой го-рад, мой го-рад бе-ла-ру-ска-га

ста-е.

на-маша-ца над кра-і-най да-ра-го-й ты спя-ва-еш на-маша-ца над кра-і-най да-ра-го-й

1. 2. 3.

спя-ва-еш над кра-і-най да-ра-го-й

Бел. спя-ва-еш над кра-і-най да-ра-го-й

Вольна-е

Краса беларускага краю
І творчае думкі узлёт,—
Табе сваю песню складаю, {2 разы}
Мой горад, {3 разы}
Герой-патрыёт.

Прыпеў:

Хай удалеч песня мчыцца
Над краінай дарагой.
Ты спяваеш, мая сталіца,
Родны сэрцу горад мой.

Блажытнае неба наўкола
І радасць для ўсіх у жыцці,
Ну як жа не быць мне вясёлым,
{2 разы}

Ну як жа {3 разы}
Без песні ісці!

Прыпеў:

І паркі твае і бульвары
Люблю я вячэрняй парой;
Паўсюль закаханыя пары, {2 разы}
І шэпат, {3 разы}
І смех над ракой.

Прыпеў:

Табой ганаруся па праву,
І рады я шчырай душой,
Што ў гэтай красе велічавай {2 разы}
Есць доля {3 разы}
І працы маеі.

Прыпеў:

ХОДЗІЦЬ МАЙ ПА СВЕЦЕ

Алена ВАСІЛЕВІЧ

Ён прыходзіць у зялёным святочным убранні, з ахапкам расцвітае бэзу, з птушыным шчэбетам і спевамі... Ясным блакітным позіткам пашчотна аглядае ён зямлю і людзей: чым бы яшчэ іх парадаваць, як бы лепш упрыгожыць?

І пад цёплым блакітным позіткам расцвітае зямля, маладзее і харашэе сэрца чалавека.

Не, не дарма семдзесят год назад працоўныя ўсяго свету першы дзень мая назвалі сваім святам, сваёй вялікай надзеяй у барацьбе з тымі, хто спрадвечу трымаў іх у ланцугах няволі, багацеў на іх крывавах мазалях і салёным поце.

З таго часу 1 Мая стала днём міжнароднай братняй салідарнасці працоўных, днём агляду іх баявых сіл ва ўсім свеце.

Песні братэрства і яднання лунаюць над калонамі дэманстрантаў. І ні ўзброеныя дубінкамі паліцэйскія, ні масавыя арышты, ні турмы не ў сілах зламаць пераможнага духу народнай песні. Першамай пераможна крочыць па свеце.

Для нас Першамай — свята радасці і вясны, свята нашых дасягненняў. У гэты дзень мы падводзім вынікі сваіх працоўных перамог і з гонарам на ўвесь свет заяўляем:

«Савецкая краіна ўзнялася яшчэ на адну ступеньку да вяршыні таго сонечнага будынка, імя якому Камунізм!»

У гэты дзень разам з намі радуецца нашы прыяцелі. І ў гэты ж дзень шалеюць ад нянавісці да нас і калоцыцца ад злосці нашы ворагі.

Няхай радуецца нашы прыяцелі! Мы разам з імі радуемся іх поспехам.

Няхай захлёбваюцца ад шаленства ворагі — мы не баімся ні іх нянавісці, ні іх пагроз. Мы іх ужо даволі нагледзеліся і наслухаліся.

Нам няма калі прыслухоўвацца да іх «прадказанняў» і пагроз: мы заняты вялікай стваральнай працай. Мы сеем і жнём хлеб, варым сталь і плавім чыгун, будзем моры і гіганты-электрастанцыі, саджаем сады і цэлыя лясы, абуджаем ад спрадвечнага сну цалінныя землі і ўваскрэшаем мёртвыя пустыні... Геніем савецкіх вучоных створаны спадарожнікі Зямлі, якіх не здолелі стварыць яшчэ вучоныя ніводнай краіны свету, створана і адпраўлена ў космас новая планета, на вымпеле якой стаяць тры выразныя словы: «СССР. Студзень. 1959»

Мы з задавальненнем азіраемся на свае дасягненні і поспехі.

Наша Беларуская рэспубліка, некалі, да Вялікага Кастрычніка, ускраіна царскай Расіі, дзе родная мова лічылася настолькі брыдкай і «мужыцкай», што яе трэба было саромецца, як жа расцвіла яна, як расквітнела за гады Савецкай улады!

У дарэвалюцыйнай Беларусі чатыры тысячы памешчыкаў валодалі 66,5 працэнта ўсіх зямельных угоддзяў. На долю 664 тысяч сялянскіх двароў прыпадала адна трэцяя частка ўсёй зямлі, і то самай неўрадлівай. На мужыцкай зямельцы, як пісаў некалі ў сваім вершы Якуб Колас, рос толькі «хвойнік, мох ды верасок...»

Вызвалены ў Кастрычніку 1917 года беларускі народ атрымаў ад Савецкай улады волю і права будаваць сваё жыццё па-новаму, права «людзьмі звацца»...

Наталлі Дзмітраўне Кароль ужо 94 гады. Жыве яна ў Мінску і ў рэдакцыю звярнулася з просьбай расказаць пра яе жыццё. Яно настолькі тыповае для жанчыны-сялянкі і настолькі паказальнае, што ў ім, нібы ў кроплі вады, адбілася ўся наша савецкая рэчаіснасць.

Лёс Наталлі Кароль нічым не адметны. Нарадзілася сялянкай, маладосць правяла і да старасці, можна сказаць, дажыла ў сялянстве. Але як жылося? Аўдавела і засталася з шасцю малымі дзецьмі. Пры мужу хадзіла на паншчыну ды па багаццях у заробкі, а як памёр гаспадар — і дзяцей за сабой павяла. Пастухамі па вёсках разышліся старэйшыя «Каралішыны» хлопчкі... І за гэта дзякаваць богу. Летам людзі па чарзе, па хатах, кармілі, а на зіму яны і самі ўжо сёе-тое зараблялі ў хату...

І напэўна засталіся б яны на ўсё жыццё ў батраках ды пастухах, каб не Кастрычнік 1917 года, каб не Савецкая ўлада...

«Калі сабраць усіх маіх сыноў і дачок, унукаў і праўнукаў, то будзе сям'я напэўна чалавек у пяцьдзесят... Толькі паспявай, бабуля, хадзіць і ездзіць да ўнукаў на вяселлі ды радзіны»...

Сапраўды, сям'я вялікая. І каго толькі тут не стрэнеш? Сыны Наталлі Дзмітраўны: адзін — старшыня сельсавета, другі — кандыдат гістарычных навук, дацэнт, трэці — інжынер, чацвёрты — калгаснік... А пра ўнукаў і казаць няма чаго: тут і лабаранты, і журналісты, і студэнты, і друкары, і бібліятэкары...

І яшчэ адну вялікую падзяку перадае Наталля Дзмітраўна Радзіме і Савецкай уладзе. Тры гады назад яна страціла зрок. Яе палажылі ў вочнае аддзяленне 3-й Мінскай балыніцы, лячылі, аперыравалі — і вось пасля ночы, якая цягнулася больш двух гадоў, яна зноў убачыла святло, убачыла сваіх дзяцей, унукаў і праўнукаў.

«Вось я і хачу расказаць пра ўсё гэта людзям. Хачу расказаць, што дала мне і ўсёй маёй вялікай сям'і ўлада наша, Савецкая. Я пражыла доўгае жыццё і ўсяго нагледзелася за свой век. Аднаго толькі баюся цяпер — вайны. Вайна прынесла мне шмат гора. Яна забрала ў мяне аднаго сына, зрабіла калекамі і інвалідамі яшчэ трох сыноў... Няхай той, хто рыхтуе вайну, — сам захлынецца ў ёй. Усе жанчыны нашай краіны і ўсяго свету павінны сказаць сваё моцнае матчына слова: «Не быць вайне!..»

Вось аб чым прасіла напісаць у часопісе 94-гадовая Наталля Кароль.

«Не бываць вайне!» — гэтаму закліку падначалены кожная лічба, кожная задума, кожнае стваральнае пачынанне, запісанае ў кантрольных лічбах нашай сямігодкі, адзначанае ў свядомасці і сэрцы кожнага з савецкіх людзей.

Не быць вайне!

Няхай у радасці і шчасці ходзіць па зямлі Першамай — светлы дзень Вясны і Міру!

22 красавіка ўвесь савецкі народ і працоўныя ўсяго свету адзначаюць дзень нараджэння найвялікшага генія чалавецтва Уладзіміра Ільіча Леніна, дзень яго памяці. Усё, што звязана з імем Уладзіміра Ільіча, бласконца дорага савецкім людзям. І каму хоць адзін раз паішчаслівілася з ім сустрэцца, хто хоць адзін раз яго ўбачыў, той на ўсё жыццё гэта запамніў.

Аб родным Ільічу, самым чалавечным чалавеку, расказваюць у сваіх успамінах С. Н. Алікін, А. С. Аніскаў і К. І. Чарноў. На фатаграфіях, якія мы змяшчаем, паказаны памятныя месцы, дзе жыў і працаваў Уладзімір Ільіч, яго сустрэчы з роднымі і таварышамі.

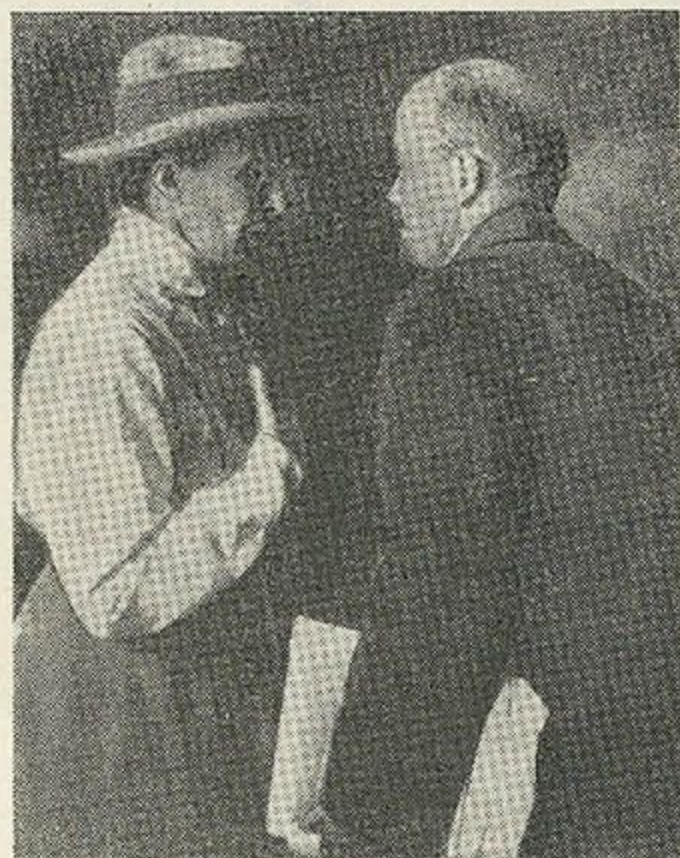
Скромнасць, якая ішла ад сэрца

З успамінаў С. Н. Алікіна

ПЕРЫЯД грамадзянскай вайны і інтэрвенцыі і аднаўленчы перыяд былі цяжкімі гадамі. Здаралася, калі што-небудзь і прысылалі дадаткова да пайка для сям'і Леніна ў падарунак ад рабочых або сялян, то Ільіч звычайна ніколі гэтых падарункаў не браў, а адсылаў іх у дзіцячы сад або яслі.

Аднойчы Сяргей Міронавіч Кіраў, які працаваў на поўдні Расіі, у Астрахані, паслаў пасланца з сакрэтным пакетам да Леніна, у якім паведамляў аб тым, што рабочыя Баку даставілі бензін у Астрахань, абышоўшы белагвардзейскую варту. Ведаючы цяжкае становішча з харчаваннем у Маскве, Сяргей Міронавіч адначасова выслаў пасылку Ільічу — крыху масла і ікры.

Пасылкі прыехаў у Маскву, з'явіўся да Ільіча і перадаў яму пакет і пасылку. Ільіч распячатаў пісьмо і прачытаў яго. Потым выклікаў сакратара Л. А. Фаціеву і папрасіў гэтую пасылку з маслам і ікрой перадаць у дзіцячы сад або яслі.

У. І. Ленін гутарыць з Е. Д. Стасавай у час перапынку паміж пасяджэннямі II кангрэсу Камуністычнага Інтэрнацыянала ў Вялікім Крэмлёўскім палацы, Ліпень — жнівень 1920 г.

Ульянаўск. Дом, у якім нарадзіўся У. І. Ленін.

Пасылкі быў у здзіўленні і нават крыху разгубіўся.

— Гэтая пасылка прыслана асабіста вам, Уладзімір Ільіч, — сказаў ён, — а вы перадаеце яе ў дзіцячы сад. Як жа я паведамлю аб гэтым Сяргею Міронавічу?

— Калі вы, таварыш, сумняецеся ў перадачы гэтай пасылкі мне, — адказаў яму Ільіч, — то я магу вам даць распіску ў тым, што я пасылку з маслам і ікрой атрымаў.

У апошнія гады жыцця Леніна на яго імя часта прыбывалі прадуктовыя пасылкі з розных гарадоў і вёсак. Хатняя работніца Уладзіміра Ільіча Саня Сысоева звычайна дакладвала:

— Уладзімір Ільіч, зноў пасылка з прадуктамі на ваша імя. Прыняць?

— Прыняць, — адказваў Ільіч, — і неадкладна адправіць у яслі або ў дзіцячую бальніцу.

І на наступны дзень як звычайна спраўляўся ў Сані:

— Ну, як, Санечка, адправілі пасылку?

Аднойчы рыбакі з Волгі прывезлі Ільічу асятра. Саня ўзрадавалася, узялася чысціць рыбу.

— Вось добра! — гаварыла яна. — На некалькі дзён гэтай рыбы хопіць. А то галаднавата жыве наш Ільіч.

Раптам на кухню прышоў Ленін.

— Якая цудоўная рыба! — сказаў ён. — Адкуль гэта яна?

І калі даведаўся, што рыбакі прыслалі яму падарунак, ён строга сказаў Сані:

— Вы забылі, напэўна, маю просьбу — ніякіх падарункаў не прымаць. Гэтую рыбу загарніце і неадкладна адпраўце ў дзіцячы дом.

Саня было запярэчыла:

— Уладзімір Ільіч, але ж і вам есці трэба. Працуеце колькі, а харчуецеся — горш не трэба!

— Ну, вось яшчэ, — адказаў Ільіч, — дзеці навокал галадаюць, а вы мяне асятрынай частаваць задумалі! Сёння ж, у гэтую ж хвіліну, адпраўце ў дзіцячы дом!

Скромнасць Ільіча была не напускной, не штучнай, а прыроднай, яна ішла ад сэрца.

Уладзімір Ільіч не любіў, калі яму

наладжвалі авацыі на сходах і мітынгах, калі яго называлі «вялікім» або «геніем», — ён моршчыўся і адмахваўся. Ён проста забараняў даваць да свайго імя якія-небудзь эпітэты або тытулы. Ніводнага партрэта Леніна не было ў

У. І. Ленін, Н. К. Крупская, М. І. Ульянова на Краснай плошчы 25 мая 1919 г.

Саўнарком пры яго жыцці, ён забараняў іх вывешваць. Ільіч спыняў свайго субяседніка, калі той называў яго «таварыш Старшыня Савета Народных Камісараў».

— Навошта так пышна, вы, галубчык, мяне называеце? Называйце мяне па імю і па бацьку, а то проста па прозвішчу. Гэтак вось куды прасцей.

І ён дабрадушна смяяўся.

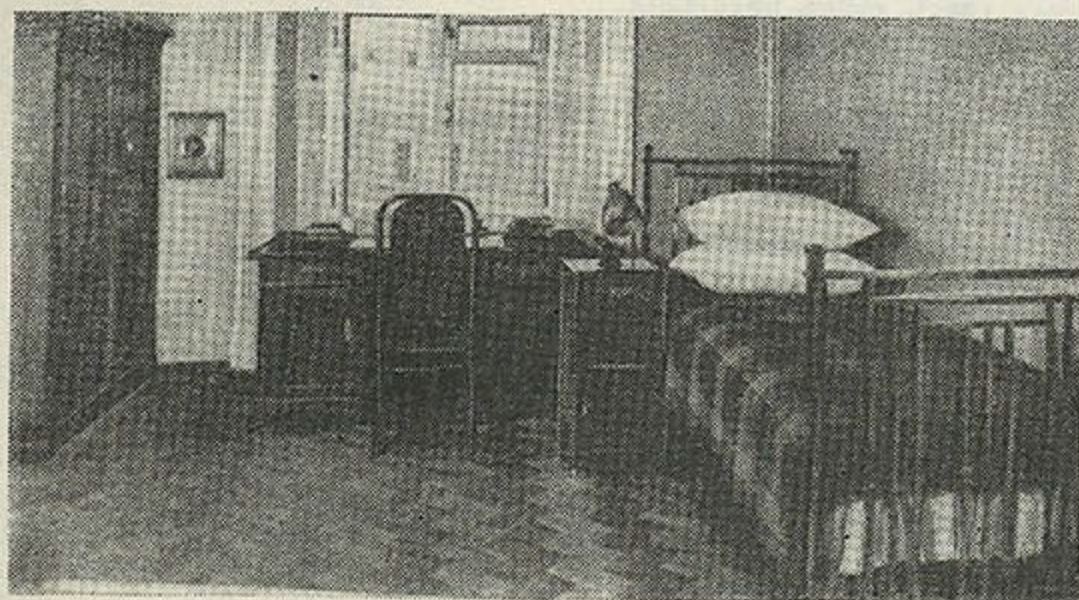
Вартавыя паста № 27

З успамінаў А. С. Аніскава, былога
крэмлёўскага курсанта

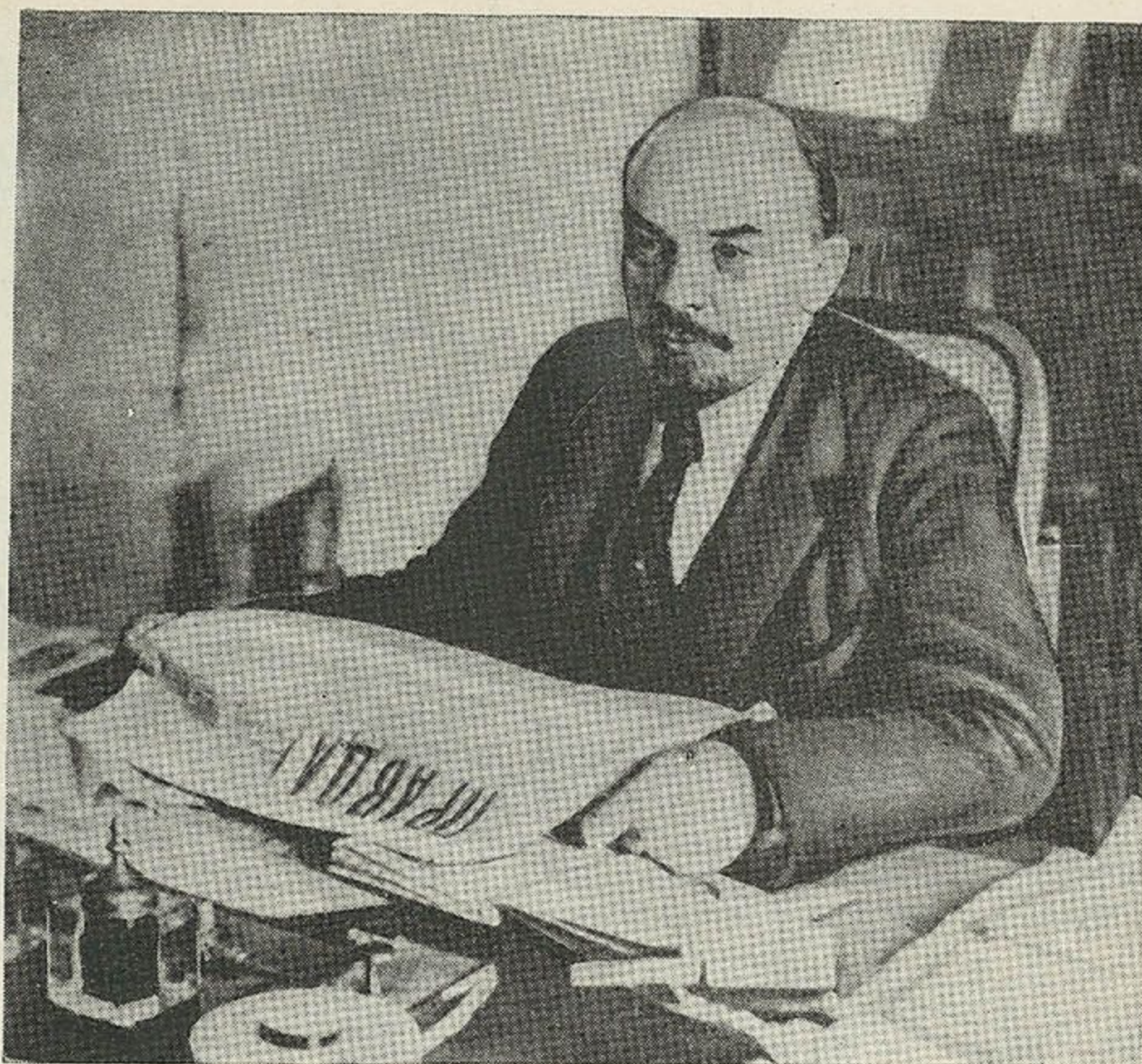
НА МАЮ долю тры разы выпаў вялікі гонар — быць вартавым паста № 27, ля дзвярэй Леніна. Гэты гонар, пакуль живу, я лічу самай вялікай узнагародай. Пост быў размешчаны ў калідоры Саўнаркома, дзе была і кватэра Леніна. Ільіч працаваў дзень і ноч.

Вартавыя змяняліся ў няцотныя гадзіны — у 1 гадзіну, 3, 5, 7 і г. д. Памятаю, я заступаў вартавым ля дзвярэй Леніна ў 1 гадзіну ночы і ў 7 гадзін раніцы. Я стаяў ля дзвярэй на працягу дзвюх гадзін і мог дза-тры разы бачыць Леніна, які працаваў і няспынна падыходзіў да прамога провада, каб даведацца аб справах на фронце. І кожны раз, праходзячы каля мяне, ён вітаўся... Мы, вартавыя, былі ў першыя дні ў здзіўленні: чаму Уладзімір Ільіч на працягу дзвюх гадзін вітаўся два-тры разы? І зрабілі вывад, што Уладзімір Ільіч ведаў, што вартавыя мяняюцца, і каб не збіцца і не пакрыўдзіць вартавога, заўсёды вітаўся. Вось наколькі Ленін быў чулы да чалавека!

Я часта думаю, што мы ахоўвалі Леніна толькі як вартавыя, — я як вартавы стаяў сумленна дзве гадзіны ў змену, глядзеў пільна; не спускаючы вачэй, каб ніхто не падышоў да дзвярэй Леніна, не маючы на гэта права. Але я лічу сябе няправым як вартавы, што не ўзняў пытання перад партыйным калектывам аб рэжыме рабочага дня Леніна. Мы былі ў адной партыйнай арганізацыі Крэмлёўскага падраёна. Ленін быў нястомны ў рабоце, гэтага патрабаваў той час, але мы павінны былі ахоўваць, стрымаць, даць яму адпачыць, нават супроць яго волі і жадання. Так я разумею, але ўжо позна.

Пакой У. І. Леніна.

У. І. Ленін за чытаннем газеты «Правда». 16 кастрычніка 1918 г.

Мяне цяпер непакоіць, што я тады не асмеліўся паставіць гэтае пытанне, а гэта было неабходна.

На суботніку ў Крэмлі

З успамінаў К. І. Чарнова, былога
крэмлёўскага курсанта

РАНИЦАЙ мы вышлі на суботнік. Раптам нечакана ля нас з'явіўся У. І. Ленін. Я так рады быў, што гэты дзень для мяне стаў вялікім свя-

там: у першы раз бачыў дарагога правадыра У. І. Леніна!

Уладзімір Ільіч быў моцным і спрытным, хуткім, паваротлівым і вельмі жыццерадасным чалавекам. Калі ён і Ф. Э. Дзяржынскі ўзяліся ўдвух падыхаць велізарнае бярвяно, тут жа падаспелі курсанты і дапамаглі.

У час работы Уладзімір Ільіч часта жартаваў... Раптам з'явіўся фатограф. Мы падумалі: пападзем і мы ў гісторыю, сфатаграфуемся разам з Леніным.

Я ніколі гэтага выпадку не забуду... Фатограф паставіў сваю трыногу і пачаў апаратам вадзіць. У. І. Ленін хуткімі крокамі падышоў проста да фатографа, падаў руку яму і спытаў:

— А вы, бацюхна, што прышлі рабіць?

Фатограф збянтэжана адказаў:

— Вось паслалі суботнік сфатаграфавач і вас прыхапіць для гісторыі...

У. І. Ленін адразу адказаў:

— Гісторыя тут невялікая, і прышлі мы сюды не для фатаграфій. Вось што, бацюхна мой! Пастаўце свой апарат, зараз не час фатаграфавання, трэба працаваць.

Узяў фатографа пад руку і павёў яго да месца работы.

С в е т л ы я н а д з е і

Мы за мір! — так заяўляюць усе савецкія людзі. Так гавораць тыя, хто прайшоў па нялёгкіх франтавых дарогах, хто перажыў усе жахі вайны. Так заяўляе ўся наша моладзь, якая хоча жыць, вучыцца, працаваць пад мірным небам і кахаць. Так заяўляюць мільёны савецкіх маці, якія даюць жыццё новаму пакаленню, усёй душой і сэрцам ахоўваюць яго ад небяспекі, ад пагрозы новай вайны.

Міралюбівая палітыка Савецкай дзяржавы, Камуністычнай партыі знайшла сваё яскравае адлюстраванне ў сямігадовым плане — велічнай праграме мірнага будаўніцтва, намечанай ХХІ з'ездом партыі.

Наша дзяржава намеціла пабудоваць шмат новых фабрык і заводаў, шахт і электрастанцый, на жыллёвае будаўніцтва мяркуюць выдаткаваць амаль чатырыста мільярдаў рублёў, значна ўзняць жыццёвы ўзровень народа.

Ажыццяўленне пастаўленых задач магчыма толькі ва ўмовах мірнага жыцця. Шчырым імкненнем да міру прасякнута выступленне Мікіты Сяргеевіча Хрушчова на ХХІ з'ездзе партыі. Выказаныя ў яго дакладзе прапановы ўсяляюць у сэрцы ўсіх людзей добрай волі надзею на тое, што самыя вострыя палітычныя пытанні магчыма вырашыць мірным шляхам.

Многа сіл і энергіі аддаюць кіраўнікі нашай партыі і дзяржавы, дабіваючыся забароны выпрабаванняў ядзернай зброі. Нават цяпер, калі перавага ў развіцці ракетнай тэхнікі на нашым баку, тав. Хрушчоў з трыбуны ХХІ з'езду партыі звярнуўся да ўрадаў ЗША, Англіі і Францыі з прапановай: «Давайце будзем выкарыстоўваць найвялікшае адкрыццё чалавечага генія выключна для мірных мэт, для дабрабыту людзей. Наша дзяржава гатова падпісаць адпаведны дагавор хоць заўтра».

Шматлікія прапановы тав. Хрушчова аб умацаванні ўсеагульнага міру, аб мірным суіснаванні народаў і ўстанаўленні ўзаемага супрацоўніцтва паміж усімі краінамі адкрываюць шлях да аслаблення міжнароднай напружанасці і мірнага ўрэгулявання паміж дзяржавамі нявырашаных пытанняў. Простыя людзі ўсяго свету пільна прыслухоўваюцца да міралюбівых прапанов нашай дзяржавы і выказваюць свае погляды на пытаннях умацавання міру на зямлі.

Тысячы пісем і тэлеграм накіроўваюцца ў Жэневу, дзе адбываюцца важныя перагаворы трох дзяржаў (СССР, ЗША і Англіі) аб забароне выпрабаванняў ядзернай зброі. Вестка аб скліканні Жэнеўскай нарады выклікала ў прыхільнікаў міру самыя светлыя надзеі. Людзі верылі, што прадстаўнікі трох дзяржаў дасягнуць згоды. Аднак перагаворы па віне ЗША і Англіі пакуль што не далі належных вынікаў. Мільёны людзей розных краін свету патрабуюць, каб удзельнікі Наряды не выязджалі з Жэневы, пакуль не дасягнуць згоды аб тэрміновым спыненні выпрабаванняў ядзернай зброі.

Вялікую ролю ва ўмацаванні міру адыгрываюць асабістыя сустрэчы як паміж дзяржаўнымі дзеячамі, так і паміж простымі людзьмі. Непасрэднае знаёмства з жыццём розных краін садзейнічае ўзаемаразуменню. Праўда, яно ўспрымаецца па-рознаму. Але характэрна тое, што два

рускія словы «мір» і «дружба» не патрабуюць перакладу. Іх ведаюць прыхільнікі міру любой краіны. Дзе б ні давялося пабываць савецкаму чалавеку, гэтыя дарагія словы ён усюды чуе па-руску.

Пісьменнік Барыс Палявы ўспамінае, як аднойчы яму давялося пабываць на фінальным матчы бейзбольных каманд у Вашынгтоне. Дыктар паведаміў, што на стадыёне прысутнічаюць савецкія ветэраны другой сусветнай вайны. Немагчыма апісаць, што тут адбылося. Увесь стадыён ускочыў на ногі і хвілін пяць воплескамі, крыкамі і свістам (у ЗША свістам выказваюць адабрэнне), стоячы, віншавалі пяцярых простых савецкіх людзей, якіх, па сутнасці, ніхто тут не ведаў.

Гэта было ў ЗША. А вось адзін з эпізодаў прыхільнасці і павагі да савецкіх людзей, аб якім расказала вядомая балерына Вольга Лепашынская. У час прабывання на гастролях у Японіі яна захварэла. Да яе ў гасцініцу пасыпаліся пісьмы з пажаданнямі хутчэйшай папраўкі. А праз некалькі дзён да артысткі зайшла жанчына. Падаючы хворай чырвоны шарсцяны шалік, яна сказала: «Вазьмі яго, прымі гарачую ванну, а потым разатрыся шалікам, табе адразу палепшае. Я яго вязала некалькі начэй, днём не мела магчымасці, працую на фабрыцы».

Гэтыя два эпізоды, якія мелі месца ў розных краінах, найлепш сведчаць, з якой цеплынёй і павагай адносяцца да савецкіх людзей — палымяных барацьбітоў за мір і дружбу паміж народамі — працоўныя ў капіталістычных краінах.

Асноўнае ў нашым сямігадовым плане — гэта паскораны рост мірнай вытворчасці, што з'яўляецца таксама асновай для пашырэння знешняга гандлю. Наша дзяржава ўвесь час імкнецца пашырыць гандлёвыя адносіны з усімі краінамі на аснове роўнасці і ўзаемавыгады. З кожным годам мацнеюць нашы гандлёвыя сувязі з рознымі краінамі. За апошнія пяць год гандаль Савецкага Саюза з капіталістычнымі краінамі ўзрос больш чым у два разы.

Увесь час мы імкнемся да ўзмацнення абмену дэлегацыямі і турыстамі, да навуковага супрацоўніцтва і ўзаемага азнаямлення з дасягненнямі ў галіне эканомікі і культуры, як найбольш надзейнага шляху да ўзаемаразумення і ўмацавання дружбы паміж народамі. Савецкія людзі высока цэняць уклады любога народа ў скарбніцу сусветнай цывілізацыі, шырока адзначаюць юбілейныя даты сусветна-вядомых дзеячоў навукі і культуры.

Толькі ў мінулым годзе каля сямі тысяч савецкіх дзеячоў культуры выязджала ў 64 краіны. У СССР таксама прыязджала звыш 3000 замежных дзеячоў культуры з 45 краін свету. Нашу рэспубліку даволі часта наведваюць замежныя дэлегацыі прыхільнікаў міру, турысты, спартыўныя каманды. Многія з іх пакідаюць свае запісы. Прадстаўнік Міжнароднага прафсаюза партвых грузчыкаў і складскіх рабочых ЗША Гары Брыджэс піша пра самы важны вынік яго паездкі ў Савецкі Саюз: «Я меў магчымасць на ўласныя вочы ўбачыць жыццё і працу савецкіх людзей. Простыя людзі — людзі працы — добра апранутыя, забяспечаныя, шчаслівыя і зусім не ваяўнічыя. Такія людзі не могуць

М І Р

Гэтае слова ўвесь дзень несціхана
Смехам звінць дзетвары,
Гэтае слова ў будоўлі старанна
З цэглы кладуць муляры.

Гэтае слова ўзнямаецца сёння
Голубам белым у сіню.
Гэтае слова — з заводаў калоны
Новых айчынных машын.

Гэтае слова няспынна шапоча
Спелае збожжа палёў,
Гэтае слова ўзіраецца ў вочы
Квецённю майскіх садоў.

Гэтае слова цябе сустракае
Звонкаю песняй кругом.
Гэтае слова цвіце Першамаем,
Ясным Кастрычніцкім днём.

Міхась КІСЯЛЕВІЧ

Паглядзіце, якой радасцю і шчасцем ззяюць твары дзяцей. Няхай ніколі не будзе вайны, няхай заўсёды смяюцца дзеці! На здымку: выхаванцы дзіцячага сада Мінскага камвольнага камбіната.

хацець вайны. Вялікае ўражанне зрабіла на мяне гасціннасць і сардэчнасць савецкіх людзей, іх шчырасць, палымянае жаданне жыць у дружбе з маёй краінай».

Мы можам адказаць Гары Брыджэсу, што савецкія людзі хочуць жыць у міры і дружбе не толькі з насельніцтвам ЗША, а і з усімі міралюбівымі людзьмі свету.

У красавіку спаўняецца 10 год з дня адкрыцця першага Сусветнага кангрэсу прыхільнікаў міру ў Парыжы і Празе. Народны рух за мір набыў такія

вялікія памеры, якіх ніколі не ведала гісторыя.

Вялікую ролю ў барацьбе за мір адыгрываюць жанчыны. На адбыўшайся 19 сакавіка прэс-канферэнцыі для савецкіх і замежных журналістаў М. С. Хрушчоў вельмі добра аб гэтым сказаў:

«Думаю, што калі б усе жанчыны ўзнялі свой голас і іх падтрымалі б мужчыны, то гэта быў бы голас магутны, урады ўсіх краін вымушаны былі б

лічыцца з гэтым голасам, знайшлі б разумныя рашэнні і дамовіліся б па спрэчных пытаннях у інтарэсах забеспячэння міру ва ўсім свеце».

Савецкія людзі ідуць у першых радах барацьбы за мір і заклікаюць усе народы ўзмацніць барацьбу за захаванне і ўмацаванне міру. Усе савецкія людзі заяўляюць: «Мы за мір!»

З РЕДАКЦЫЙНАЙ ПОШТЫ

Звеннявая Рэгіна Асядач

Восень 1957 года не парадавала Рэгіну. Лён на яе ўчастку вырас нядрэнны, а кукуруза не ўрадзіла. Ды не толькі ў яе. У калгасе не было звяна, якое сабрала хоць бы 100 ц зялёнай масы з гектара. І ў многіх тады закралася сумненне.

На адным з пасаджэнняў праўлення, на якое былі запрошаны ўсе кукурузаводы, слова папрасіла Рэгіна.

— Дрэнна ўрадзіла ў нас сёлета кукуруза. І вінаваты тут не клімат, а мы самі. Быў такі грэх — на кукурузу глядзелі мы, як на пасынка. Ні ў каго за яе душа не балела. На маю думку, калі ўжо сеяць, дык сеяць не для справаздачнасці... Не дзеля справаздачнасці, — паўтарыла Рэгіна, заўважыўшы, як старшыня пры гэтых словах асцярожна кашлянуў у кулак, — а дзеля ўраджаю... Мы вырашылі атрымаць у новым годзе не менш 400 цэнтнераў зялёнай масы з гектара...

— Яно і зразумела, — кінуў галавой адзін з членаў праўлення. — Маладосць, кроў гарачая!

— У маладосці не толькі кроў, але і рукі і сэрца гарачыя, — адрэзала Рэгіна. — Толькі праўленне мусіць выдзеліць нам лепшыя ўчасткі, конай, сані ды і аб дадатковай аплаце падумаць...

— Праўду гаворыць дзяўчына, — падтрымаў Рэгіну старшыня. — За

кукурузу трэба ўзяцца па-сапраўднаму...

Звяну Рэгіны, апрача 7 гектараў кукурузы, праўленне даручыла вырошчваць яшчэ і 6 гектараў лёну.

Назаўтра ў хаце Рэгіны сабралася ўсё звяно.

— Прыказка кажа: «Не даўшы слова, крапіся, а даўшы — дзяржыся», — усміхнулася звеннявая. — Так і мы з вамі: далі слова, павінны яго стрымаць. Давайце ж парымся, як гэта зрабіць.

Дзяўчаты задумаліся. Чуваць было толькі, як за акном завывала мяцеліца. Першай парушыла маўчанне Ганна Каляда:

— Участак трэба падабраць з добрымі папярэднікамі...

— Угнасенняў вывезці паболей, — сказала другая дзяўчына.

— Вучобу арганізаваць... — дадала трэцяя.

Сур'ёзная размова аб лёсе будучага ўраджаю зацягнулася далёка за поўнач.

Усю зіму маладыя кукурузаводы рыхтаваліся да сяўбы.

Як насталі цёплыя дні, глебу прадыхавалі, перааралі і пабаранавалі ў два сляды. Сеялі ў канцы мая.

Але ўперадзе засталася галоўнае — догляд пасаваў. Кукурузаводы добра разумелі: памыліся цяпер — уся

праца дарма прападзе. Участак разбілі на дзялянкі па колькасці членаў звяна і пачалі саборнічаць.

Асабліва даймала пустазелле. Праз два-тры дні пасля праполкі яно зноў пакрывала пасевы. Працавалі ад зары да цямна, і ніхто не скардзіўся. Затое колькі радасці было на душы, калі кукуруза хутка набірала сілу і ў пачатку жніўня дасягнула амаль трохметравага росту. Для ўсіх стала ясна, што звяно Рэгіны сваё абавязацельства перавыканае. Так і сталася. Маладыя энтузіясты сабралі па 1100 ц зялёнай масы з гектара. Такіх ураджалў не ведалі ў Іўеўскім раёне. Цяпер калгаснікі не сумняваюцца, што галоўнае для кукурузы — не кліматычныя ўмовы, а клпатлівыя рукі. У гэтым іх пераканала Рэгіна з сяброўкамі.

Звяно Рэгіны вядома таксама і высокімі ўраджаямі лёну. Летась яно сабрала па 6,5 ц насення і па 7 ц валакна з гектара.

Цяпер у звяна новыя клопаты — лёс будучага ўраджаю. Трэба выканаць абавязацельства — сабраць па 1400 ц зялёнай масы з гектара. І ўсе цвёрда ўпэўнены ў тым, што і на гэты раз звяно паспяхова стрымае слова.

В. ШЫПУЛЬКІН

Калгас «Радзіма», Іўеўскі раён.

Вось што адказалі нашы знаёмыя на пытанне: «Чым вы захапляецеся і што будзеце вывучаць ва ўніверсітэце?»

Яны крочаць у камунізм

Святлана Рослік: — Захапляюся балетам. Буду вывучаць харэаграфію.

Раіса Патапенка: — Буду вучыцца культуры. Яна падзейны і верны друг у рабоце і быцц.

Ада Прахарчук: — Тэатр і кіно — мая запаветная мара. Хачу ўдзельнічаць у спектаклях на роднага тэатра.

Іх дваццаць — юных, прыгожых сваёй маладосцю дзяўчат. Яны нядаўна развіталіся са школьнай партыяй, і кожная памятае, як хвалявалася, здаючы экзамен на атэстат сталасці, як развіталася са школай, як з усім класам гуляла па вуліцах Мінска, сустракаючы світанне...

У прасторным светлым цэху пачалося новае жыццё. Яны прышлі сюды без спецыяльнасці і, няма чаго грахі таіць, многія глядзелі на завод як на нешта вымушанае, часовае: не трапіла ў інстытут, ну дык пакуль працягваюць. Цяпер дзяўчаты палюбілі свой чысты сонечны цэх. Тут усё блішчыць — і падлога, і вокны, і канвеерная стужка, па якой пад шклянымі футараламі плывуць малюсенькія механізмы. Работніцы, у беласнежных халатах і касынках, схіляюцца над сталом. Праз кожныя дзве хвіліны з канвеера здымаюць гадзіннікі.

Гатовая прадукцыя не адразу паступае ў гандлёвую сетку, а праходзіць строгую праверку ў кантрольна-выпрабавальнай станцыі. І калі гадзіннік «ліхарадзіць», яго зноў перадаюць у брыгаду для дапрацоўкі...

Мінскі завод гадзіннікаў — адно з маладых прадпрыемстваў Беларусі. Спачатку тут толькі збіралі гадзіннікі «Зара». Дэталі прысылаў Пензенскі завод. Цяпер усё вырабляюць на месцы. Сёлетні завод выпускае 600 тысяч гадзіннікаў.

Жанчынам прышліся да спадобы мініятурныя, прыгожыя, дакладныя гадзіннікі «Зара». А ці кожнай вядома, з якой карпатлівасцю і любоўю збіраліся яны. Магчыма, іх зрабіла брыгада мала-

дых дзяўчат Нэлы Дабравольскай, слава аб якой грыміць па заводу.

Іх дваццаць. Яшчэ нядаўна яны б не далі веры, што можна спяшаць на работу з настроем закаханага, які спяшаецца на спатканне; што будзённая праца можа стаць захапляючай; што сухія фармулёўкі аб выкананні плана, аб росце прадукцыйнасці працы могуць загучэць магучым заклікам.

Што ж узяло іх, дало крылі?

— Камунізм — маладосць свету, і яго ўзводзіць маладым! — пісаў Уладзімір Маякоўскі. Хто першы адчыніў дзверы ў светлы будынак нашага заўтра? Гэта зробіць людзі, якія ўжо цяпер пачалі працаваць і жыць па камуністычнаму, якія імкнуцца быць што раз лепшымі, забыць дрэнныя звычкі і працаваць на выдатна, любіць свой завод так, каб прыдумцы аб ім радасна білася сэрца!

Але не ўсім гэта адразу даецца. Рух за права называцца брыгадай камуністычнай працы шырыцца цяпер па ўсёй краіне. У людзей вырастаюць крылі! Вось чаму брыгада Нэлы Дабравольскай пусцілася ў смелы полёт!

Знешне дзяўчаты засталіся ранейшымі, але ўнутрана кожная падцягнулася, сочыць за сабой, як самы строга і сябровак. Калі раней дзяўчаты мірыліся з тым, што Ніна Бадзялік або Вера Кляпціч з'яўляліся на завод за пяць хвілін да пуску канвеера, то цяпер іх сумежнікі аб'явілі пратэст.

Лілія Глінская: — Я вельмі люблю музыку. Хачу атрымаць музычную адукацыю.

— Ніна, — сказала Лілія Глінская, — трэба прыходзіць раней: ты яшчэ не адыхалася, а зараз пусцяць стужку.

Ніна зразумела заўвагу: механізм гадзінніка настолькі тонкі, што самая нязначная неўраўнаважанасць зборшчыцы можа яму пашкодзіць.

А як спатрэбілася ім веданне сумежных аперацый! Здарылася, што некалькі дзяўчат з брыгады захварэла. Але работа канвеера не парушылася.

Хутка, упэўнена працуюць дзяўчаты. У іх спрытных руках мільгаюць адвёрткі, яны ўмела карыстаюцца лупай і піпэтам, каб паставіць на месца найдрабнейшыя дэталі. Кожны дзень брыгада збірае па 20—25 гадзіннікаў звыш плана.

— Асноўнае, чаго мы дабіваемся, — гаворыць брыгадзір Нэла Дабравольская, — гэта каб не было звароту гадзіннікаў. А каб усе гадзіннікі, сабраныя брыгадай, прайшлі выпрабаванні, кожная зборшчыца павінна ўдасканаліцца ў сваёй аперацыі.

Цяжка, вельмі цяжка гэтага дабіцца. Але вынікі першых трох месяцаў самагодкі паказалі, што дзяўчаты цвёрда трымаюцца слова. Праўда, у лютым першыя пачыналіся прысвоена не ім, а ўчастку старшага майстра Бельскага. Участак Бельскага абганяў іх на 6 працэнтаў у выкананні плана. Затое брыгада Дабравольскай перамагла ў якасці: дабілася найменшага адсева гадзіннікаў. Чаму? Таму што кожная зборшчыца, пачынаючы з Галі Знак, якая выконвае першую аперацыю, і канчаючы Кларай Казлоўскай, якая адзявае стрэлку і ўкладае гадзіннік у корпус, цвёрда памятае, што ад яе работы залежыць поспех усёй брыгады. Таму што для кожнай работніцы стала святым абавязкам даражыць інтарэсамі агульнай справы і ставіць іх вышэй асабістых. Таму што ўвесь калектыў брыгады моцна спаяны вузай сапраўднай дружбы.

Цяпер у брыгадзе не чуваць размоў аб «маёй» і «не маёй» справе. І калі па радзе начальнік цэха Клаўдзія Мікалаеўна Воінава паведамае аб выніках работы

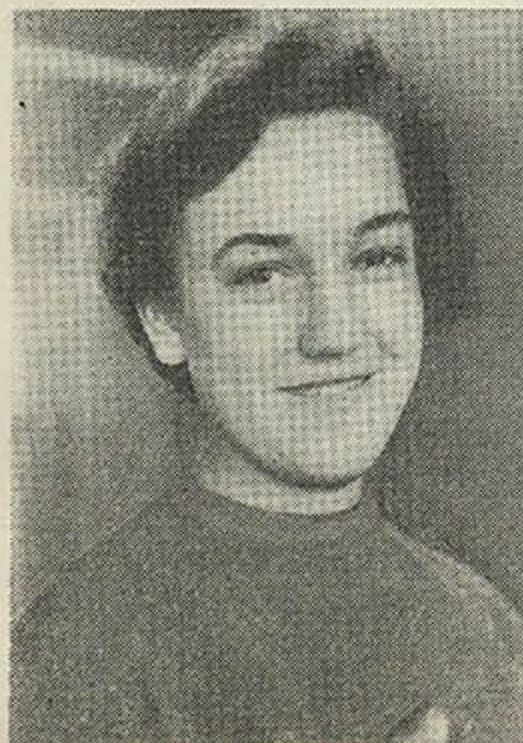
Тамара Хейман: — Мая стыхія — героі мастацкіх твораў рускіх і замежных пісьменнікаў. Тэорыя і гісторыя літаратуры дапамогуць мне лепш асэнсаваць творы «інжынераў чалавечых душ».

Рыта Куриова: — Мне цікаваць дасягненні сучаснай навукі. Універсітэт культуры дапаможа мне з большым поспехам скончыць прыладабудаўнічы тэхнікум.

Святлана Балоціна: — Прадоўжу музычную адукацыю. Хачу ўдасканалваць тэхніку ігры на фартэпіяна.

Фота Г. Бегуна.

брыгад за кожныя дзве гадзіны, з увагай слухаюць не толькі брыгадзір, а і ўся стужка.

Клаўдзія Мікалаеўна з выключнай цеплынёй гаворыць пра дзяўчат:

— Яны — запявалы спарборніцтва, наш касцяк. Хутка цэх пераходзіць на 7-гадзінны рабочы дзень, і брыгада Дабравольскай найбольш падрыхтавана: у кожнай зборшчыцы ўшчыльнены рабочы дзень, дзяўчаты наладзілі ўзаемадапамогу, авалодваюць сумежнымі аперацыямі, дабіліся высокай культуры зборкі.

Вядома, поспехі самі сабой не прышлі. Дзяўчатам многа дапамагалі і старшы майстар участка Мікалай Кузьміч Мішын і начальнік цэха. Першы зборачны цэх — перадавы на заводзе, трымае пераходны Чырвоны сцяг. Добра паставіў вытворчае навучанне. Толькі ў лютым сабраў звыш плана каля тысячы гадзіннікаў. Ва ўсім гэтым не малая заслуга кіраўніка цэха.

Клаўдзія Мікалаеўна нядаўна прыехала сюды з Ленінграда, але паспела паспраўднаму палюбіць новы для яе горад, новы цэх, калектыв. Яна з гонарам называе імёны лепшых.

Адну з іх — Леакадзію Паўлаўну Кульбаноўскую тут называюць дачкой завода. Яна будавала яго, потым вучылася збіраць гадзіннікі. За добрую працу яе вылучылі майстрам. А зараз яна тэхнолаг, завочна вучыцца на чацвёртым курсе політэхнічнага інстытута.

...Як увойдзеш у цэх — справа, ля акна, стужка брыгады Дабравольскай. Дваццаць дзявочых галоў схіліліся над сталом. А на здымках вы бачыце толькі васьмярых. І не таму, што астатнія горшыя (аб кожнай з дваццаці можна сказаць шмат добрага), але гэтыя восем — першыя слухачы універсітэта культуры, нядаўна адкрытага ў Мінску для брыгад камуністычнай працы. Там яны пазнаёмяцца з мастацтвам, літаратурай, хараграфіяй, музыкай.

Так і павінна быць: яны ж — першаадкрывальнікі, яны павінны быць і высокакультурнымі, адукаванымі людзьмі. Бо ім — крочыць у камунізм!

Н. СЯРГЕЕВА

г. Мінск.

Мінскія МІКРАРАДЁНЫ

Л. МАЦКЕВІЧ,
галоўны архітэктар Мінска.

РАШЭННЕМ XXI нечарговага з'езду КПСС прадугледжана бурнае развіццё жыллёвага будаўніцтва ў нашай краіне. За 10—12 год мы павінны пакончыць з недахопам жылля, дабіцца, каб кожная сям'я мела асобную, выгудную кватэру.

У часе Айчынай вайны гарадской гаспадарцы Мінска былі нанесены страты больш як на 4,5 мільярда рублёў. За гэтыя грошы можна было б пабудаваць больш 3 000 000 квадратных метраў жылой плошчы і зрабіць наш Мінск адным з самых выгудных для жыцця і самых прыгожых гарадоў нашай Радзімы. Аднак горад быў настолькі зруйнаваны, што па сутнасці яго прышлося будаваць нанова. І трэба сказаць, што будаваць горад на новым месцы было б куды лягчэй і таней, чым аднаўляць на старым.

За пасляваенныя гады ў Мінску ўведзена ў строй больш 1 600 000 м² жылой плошчы. Аднак гэта не задавальняе патрэбы.

Цэнтральны Камітэт КПБ і Савет Міністраў БССР у сваім рашэнні ад 21/XI-57 г. паставілі задачу — значна палепшыць жыллёвыя ўмовы працоўных Беларусі і ў прыватнасці ў Мінску. К 1965 году трэба дасягнуць нормы жылой плошчы на аднаго жыхара да 8 м², каб кожная сям'я мела зручную кватэру.

Да 1957 года на Беларусі, як і ў іншых гарадах Савецкага Саюза, будаваліся жылыя дамы са шматметражнымі кватэрамі, але засяляліся яны ў асноўным папакоева, што стварала для жыхароў вялікія ня-

выгады. І гэта зразумела, бо нават самая добраўпарадкаваная кватэра, заселеная 2—3 сем'ямі, робіцца нязручнай. Таму цяпер распрацаваны новыя эканамічныя тыпавыя праекты, па якіх будуюцца жылыя дамы з маламетражнымі кватэрамі. Узор такой кватэры можна бачыць на будаўнічай выстаўцы ў Мінску па вуліцы Янкі Купалы.

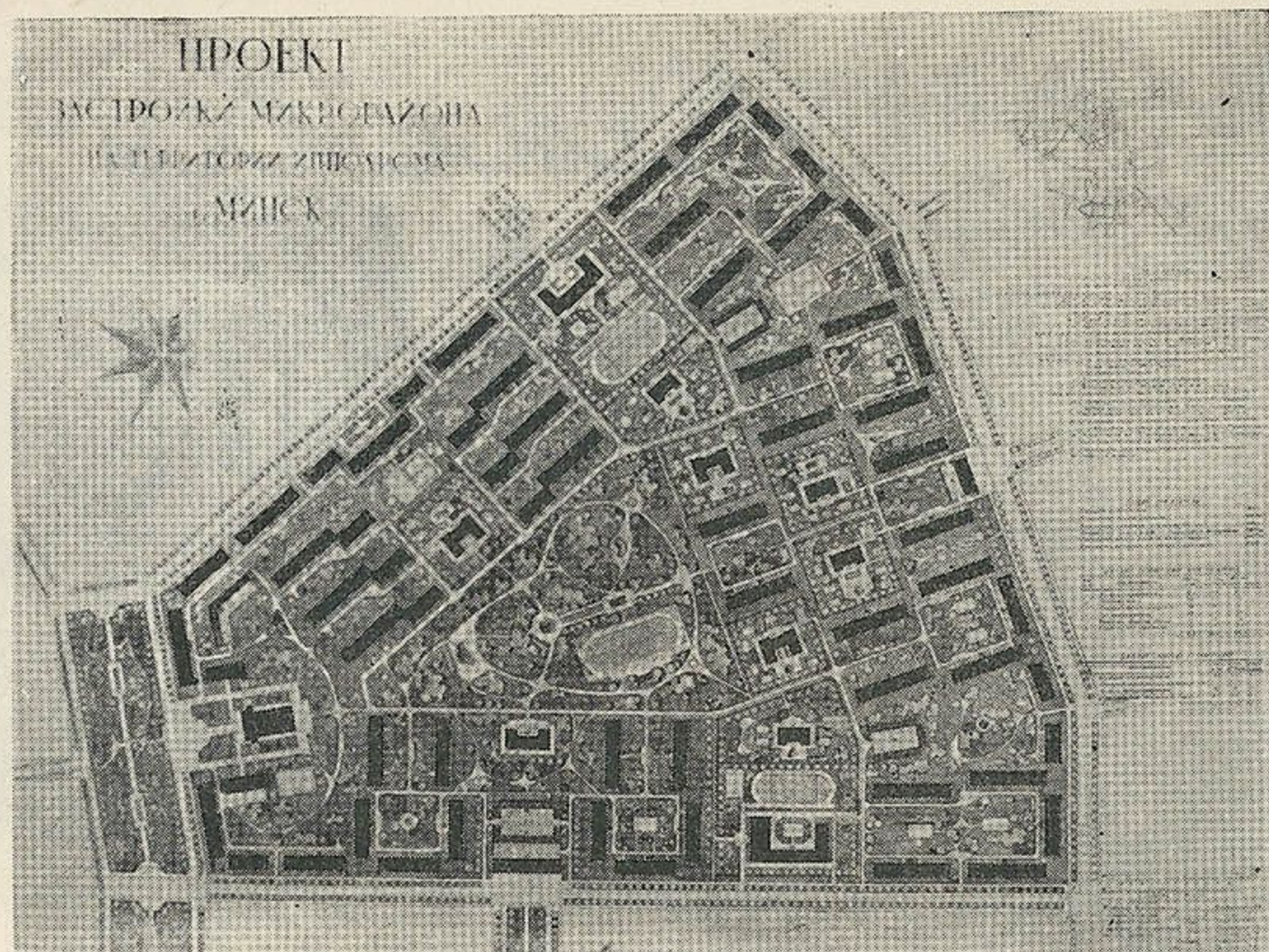
Кватэры ў новых дамах, як правіла, забяспечваюцца ўсімі інжынернымі камунікацыямі: водаправодам, газам, каналізацыяй, гарачай вадой ад цэнтралізаванай сістэмы або ад калонак, цэнтральным ацяпленнем, радыё, тэлефонам, санітарнымі прыладамі з ваннай, кухняй і інш.

Кватэры будуюцца з адным, двума і трыма пакоямі; для вялікіх сем'яў праектуюцца кватэры ў чатыры, пяць і больш пакояў.

За сем год у Мінску павінна быць пабудавана больш 2 300 000 м² жылой плошчы.

Усё новае будаўніцтва вядзецца ў асноўным на вольных ад забудовы тэрыторыях і буйнымі масівамі, што значна зніжае кошт аднаго квадратнага метра жылой плошчы. Апрача таго, на адной пляцоўцы можна весці будаўніцтва паточна-скараснымі індустрыяльнымі метадамі.

Буйныя жылыя комплексы запраектаваны ў Фрунзенскім раёне па вуліцы Арлоўскай, дзе будзе пабудавана 120 000 м² жылой плошчы, па вул. Карла Лібкнехта (80 000 м²); у Сталінскім

Праект забудовы мікрараёна на тэрыторыі Іпадрома.

раёне па Магілёўскай шашы (220 000 м²).

Новыя жылыя дамы з'являцца таксама на праспекце імя Сталіна, па вуліцах Я. Коласа, Чкалава, Маякоўскага, Калектыўнай, Мяснікова і інш., што яшчэ больш упрыгожыць наш горад.

Калі раней новыя жылыя дамы часта размяшчаліся стужкай уздоўж вуліц, каб закрыць руіны, то зараз у гэтым няма неабходнасці. Мінск ужо мае свой архітэктурны выгляд ста-

лічнага горада. Таму новая забудова праводзіцца цяпер кварталамі і мікрараёнамі.

Мікрараён — гэта некалькі гарадскіх кварталаў, якія прымаюць да адной або дзвюх гарадскіх магістралей, але не перасякаюцца імі. Агульная колькасць насельніцтва мікрараёна — 6—8 тысяч чалавек, што раўняецца прыкладна насельніцтву сярэдняга раённага цэнтру. У мікрараёне павінны быць адна-дзве сярэднія школы, харчовыя і прамтавар-

ныя магазіны, дзіцячыя сады і яслі, майстэрні бытавога абслугоўвання, прыёмныя пункты хімічнай чысткі адзення, пральні, майстэрні па рамонту адзення і абутку. На тэрыторыі мікрараёна размяшчаецца клуб з глядзельнай залай, з пакоямі для работы самадзейных калектываў і гурткоў, кінатэатр, ашчадкаса, паштовае аддзяленне і інш.

Асабліва ўвага пры праектаванні мікрараёна надаецца яго азеляненню. Улічваецца,

што калі школьнік патрабуе прасторы для рухавых гулянняў, то пажылым людзям і маленькім дзецям патрэбна цішыня. Таму зялёныя пасаджэнні прадугледжваюцца для адпачынку людзей рознага ўзросту. Адводзіцца тэрыторыя пад агульны парк са спартыўнымі пляцоўкамі і зонай ціхага адпачынку. Для групы дамоў намечаны ўнутрыквартальныя сады з валебольнымі і баскетбольнымі пляцоўкамі. Зімой тут можна будзе заліць каток для маленькіх жыхароў. Намячаюцца паркі ціхага адпачынку з цяністай зелянінай і альтанкамі...

Уся сетка ўстаноў па абслугоўванню насельніцтва будзе знаходзіцца ў асобных будынках. Такім чынам жыхары будуць спакойна жыць у сваіх дамах, не адчуваючы той невыгоды, якую даводзіцца некаторым з іх пераносіць зараз, калі на першым паверсе размяшчаны буйныя магазіны, дзіцячыя ўстановы, поліклінікі, майстэрні.

Будаўніцтва новых мікрараёнаў з максімальна спрыяльнымі ўмовамі для жыцця — не мара, а перспектыва бліжэйшых пяці год.

Хуткімі тэмпамі ўжо ідзе будаўніцтва мікрараёнаў па вул. Сталінградскай, Арлоўскай, Даўгабродскай, Магілёўскай шашы. Ужо сёлета тут вырастуць дзесяткі 4—5-павярховых дамоў з усімі выгодамі, і не адна тысяча шчаслівых мінчан атрымае светлыя і зручныя для жыцця кватэры.

СПРАКТЫКАВАНЫ ПІЛАТОЧ

У светлым прасторным памяшканні лесапільнага цэха выстраіліся аўтаматы для тачэння піл. Дзяўчына асцярожна націскае пуславую кнопку, злёгка прыціскае металічны зуб пілы да наждачнага круга, і ад дакранання сталі да каменя, нібы вогненны струмень, ляціць магутны сноп іскраў.

Праходзяць долі секунды, і наждачны круг аўтаматычна ўзнямаецца. Тым часам падаецца другі, трэці і так ад першага да апошняга зуба. Разумная машына робіць літаральна ўсё. Чалавеку застаецца толькі сачыць, каб не атрымаўся закал, каб тачэнне было чыстае, роўнае, без задзіры.

І Любоў Акімаўна Суханіцкая добра спраўляецца са сваімі абавязкамі.

13 год назад прышла Люба ў Мазыр, каб дапамагчы адбудаваць дрэваапрацоўчы камбінат, які ляжаў у руінах.

Люба з некалькімі сяброўкамі падносіла цэглу і вапну, мясіла гліну, падавала раствор. Неўзабаве на месцы руін вырас новы корпус лесапільнага цэха. Дзяўчат запрасілі на работу пілаточаў.

— Тачыць пілы? — здзівілася Люба. — Не, не жаночая гэта работа. Куды хочаце, толькі не пілы тачыць.

Ёй яшчэ дома здавалася страш-

най прафесія пілаточа. Але ў лесацэху ўстанаўліваліся новыя станкі і аўтаматы. Любу папрасілі паглядзець.

— Працаваць усё роўна не буду, — адказвала дзяўчына.

Але глянуць на работу аўтаматаў згадзілася, а потым і авалодала гэтай, як ёй здавалася, мужчынскай прафесіяй.

І жыццё дзяўчыны напоўнілася новым зместам.

Спачатку ёй здавалася, што не так ужо цяжка тачыць пілы. Устаноў вугал заточкі, адрэгулюй аўтамат, і тачы сабе. Але аднойчы старшы пілаточ тав.

Аношка падышоў да Любінага аўтамата і сказаў:

— Нікуды не варта такая работа. Калі на сярэдзіне пілы сінява — значыць піла адточана дрэнна, бо перапаалена.

Давялося ўсё перарабляць.

У другі раз Люба перадала свае пілы рамшчыкам. Але яны аказаліся непрыдатныя для работы. На шчасце, у цэху быў запасны камплект піл, і справа абышлася без прастою.

На дапамогу дзяўчыне прышоў спрактыкаваны пілаточ Казанскі.

— Не гаруй, — ласкава сказаў ён, калі Люба гатова была расплакацца. — Апошнюю заточку трэба весці асцярожна. Неабходна прыўзняць камень, каб зменшыць нагрузку на пілу, тады і зуб лепш адшліфоўваецца.

Люба ледзь прытрымала наждачны круг і адразу пераканалася ў слушнасці парад: краёчкі зубоў былі роўныя, чыстыя.

Люба Суханіцкая — цяпер ужо спрактыкаваны пілаточ. Яна не расстаецца з тэхнічнай літаратурай, бо на завод прыбывае новая тэхніка. Побач з аўтаматам для тачэння рамных піл з'явіліся аўтаматы для тачэння цыркуляраў. Люба асвоіла яго. Цяпер яна мае 5 разрад. Ужо больш 7 год Люба выконвае самыя адказныя заданні. Свае веды і багаты вопыт ахвотна перадае моладзі.

— Як я ўдзячна Любові Акімаўне, — гаворыць Алена Канопліч, — за тое, што яна навучыла мяне працаваць.

Удзячны Любе за дапамогу Сцяпан Кліменка, Антон Альшэўскі і многія іншыя маладыя пілаточы. Яна навучыла іх не толькі спецыяльнасці, але і сумленным адносінам да працы. А гэта дапамагае прадпрыемству працаваць рытмічна. Летась калектыў лесацэха выканаў заданне на 130 працэнтаў. Свой гадавы план прадпрыемства ў цэлым выканалі к Дню Канстытуцыі — 5 снежня. К канцу года выпусціла звышпланавай прадукцыі на 3 мільёны рублёў.

У першым годзе сямігодкі завод яшчэ лепш працуе: студзеньскае заданне выканаў к дню адкрыцця XXI з'езду партыі, да тэрмінова закончыў і лютаўскі план.

На камбінаце гавораць, што Люба Суханіцкая тут вырасла. І гэта праўда. Да яе за парадаў ідуць не толькі маладыя, але і пажылыя рабочыя. У рабочым калектыве яна карыстаецца вялікай павагай. Перадаваю работніцу выбралі дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР.

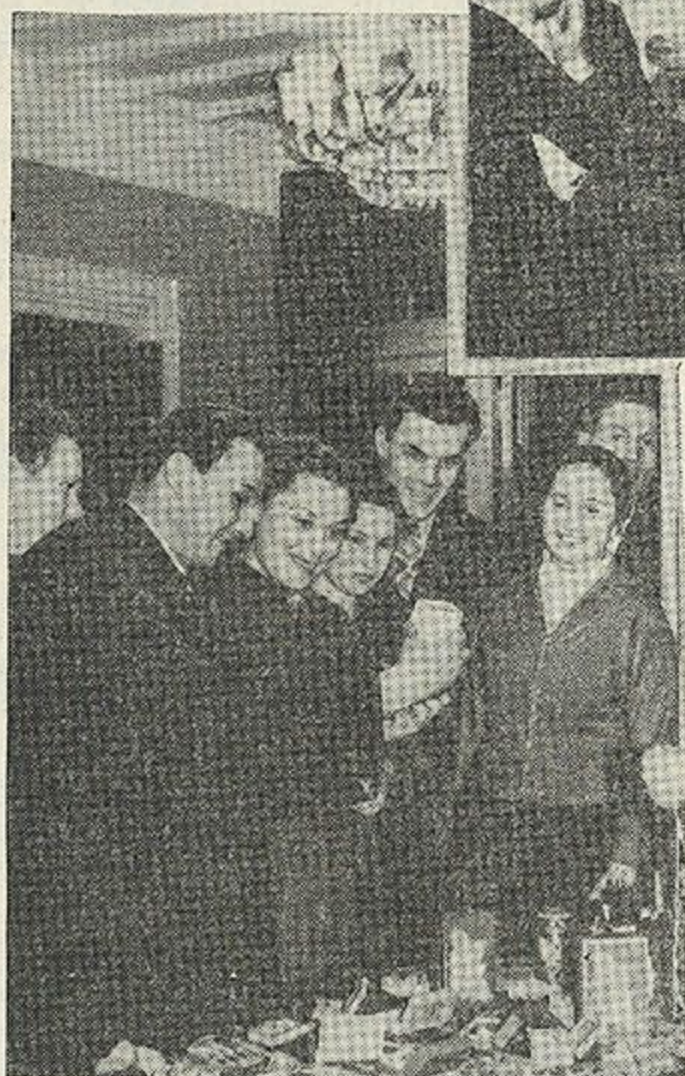
Е. МАКРУШЫН

У КАМСАМОЛЬСКИМ КЛУБЕ

У Цэнтральным камсамольскім клубе пры Палацы культуры Белсаўпрофа моладзь разумна праводзіць вольныя гадзіны. Тут няма месца для суму. А дзе няма суму, там няма і аматараў выканаць «Шумеў камыш...» або пахваліцца нячыстым слоўцам. Грамадскасць клуба з усім запалам маладых сэрцаў клапоціцца аб сваім культурным адпачынку.

Вечар моладзі пачаўся з вальса.

А вось той, хто прайграў па ўмовах гульні, купляе сувенір пераможцы ў гульніх.

Герой Савецкага Саюза М. Осипава (другая справа) гутарыць з удзельнікамі маладзёжнага вечара.

Заўзята і весела смяецца моладзь, назіраючы за гульнямі, якія праходзяць у зале.

СПРАВА ВЯЛІКАЙ ВАЖНАСЦІ

З вялікім задавальненнем сустрэлі савецкія людзі пастанову Цэнтральнага Камітэта КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб далейшым развіцці і паляпшэнні грамадскага харчавання». Рэдакцыя часопіса звярнулася да міністра гандлю БССР А. С. Шаўрова з просьбай расказаць нашым чытачам, як гэтая пастанова будзе ажыццяўляцца ў нашай рэспубліцы і якія захады прымаюцца для паляпшэння грамадскага харчавання. Змяшчаем гэтую гутарку.

ЖЫЦЦЁ савецкіх людзей з кожным днём становіцца ўсё больш забяспечаным. Партыя і ўрад нястомна клапацяцца аб дабрабыце народа. Яркая праявай гэтых клопатаў з'яўляецца прынятая нядаўна пастанова аб далейшым развіцці і паляпшэнні грамадскага харчавання. Цэнтральны Камітэт КПСС і Савет Міністраў СССР лічаць, што далейшае развіццё і паляпшэнне грамадскага харчавання з'яўляецца адной з важных задач Савецкай дзяржавы.

У дакладзе на XXI з'ездзе КПСС Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў сказаў: «Неабходна падкрэсліць выключна важнае значэнне грамадскага харчавання. Трэба яшчэ шырэй разгарнуць сетку фабрык-кухань, сталовых на прадпрыемствах, у вышэйшых навучальных установах, у школах, мець грамадскія сталовыя ў жылых дамах, каб члены сем'яў працоўных маглі імі карыстацца і лепш арганізаваць сваё харчаванне. Ставіцца задача знізіць цэны на прадукты грамадскага харчавання».

У пастанове Савета Міністраў СССР і ЦК КПСС ясна ўказана, што будзе зроблена ў бліжэйшыя гады для паляпшэння і развіцця грамадскага харчавання. Выпуск прадукцыі прадпрыемстваў грамадскага харчавання за сямігоддзе павялічыцца больш як удвая, што асабліва будзе спрыяць паляпшэнню быту савецкіх жанчын. Колькі каштоўнага часу сэканоміць жанчына, зызваліўшыся ад хатняй кухні! Яна здолее прыняць яшчэ больш актыўны ўдзел у вытворчасці, у грамадскім жыцці, у выхаванні дзяцей і проста лепш адпачываць.

У нашай рэспубліцы за апошнія гады адкрыта больш 650 сталовых, чайных, кафэ і іншых прадпрыемстваў грамадскага харчавання. Калі да 1956 года мы мелі ў асноўным невялікія сталовыя, то цяпер уводзяцца ў строй вялікія, добраўпарадкаваныя сталовыя, аснашчаныя па апошняму слову тэхнікі.

На Мінскім камвольным камбінаце адкрыта сталовая на 350 месц. Яшчэ большая сталовая — на 450 месц — адкрыта на заводзе аўтаматычных ліній. Гэта — сапраўдны камбінат грамадскага харчавання. Тут не толькі можна добра паесці, але і набыць паўфабрыкаты, атрымаць абеды на дом. У Магілёве адкрыта вялікая закусачная-аўтамат, у Брэсце — рэстаран на 250 месц. Цалкам апраўдаў сябе перавод сталовых на самаабслугоўванне. У такой сталовай за абедзенны перапынак рабочыя могуць хутка паабедваць і адпачыць.

Ёсць у нас і дамавыя кухні. Праўда, іх пакуль вельмі мала — толькі шэсць. Дамавая кухня на пасёлку трактарнага завода адпускае да тысячы абедар на дом, прадае паўфабрыкаты, забяспечвае абедамі рабочых інтэрната будтрэста. Вялікай папулярнасцю карыстаецца адкрытая нядаўна дамавая кухня ў пасёлку Аршанскага ільнокамбіната. Тут таксама сотні рабочых і служачых атрымліваюць абеды на дом.

Значную палёжку адчулі жанчыны з адкрыццём

магазінаў «Кулінарыі». Іх толькі 35, але яны карыстаюцца вялікай папулярнасцю. Тут можна купіць мясныя, рыбныя, гароднінныя паўфабрыкаты і гатовыя кулінарныя вырабы.

У пастанове ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР указваецца, што неабходна ствараць і такія прадпрыемствы, якія вырабляюць паўфабрыкаты для сталовых. Гэта намнога палепшыла б харчаванне, спрыяла б яго падзешаўленню. У нашай рэспубліцы пакуль што 20 механізаваных сталовых, якія забяспечваюць паўфабрыкатамі 60 невялікіх і сярэдніх сталовых.

Але ўсё зробленае — толькі першыя крокі ў галіне паляпшэння грамадскага харчавання. Перад намі непачаты край работы. За сямігоддзе трэба будзе адкрыць 2500 прадпрыемстваў грамадскага харчавання на 113 тысяч пасадачных месц. Адкрываецца 85 дамавых кухань, 150 магазінаў «Кулінарыі» і спецыяльных аддзелаў у харчовых магазінах. Ужо сёлета ўвойдзе ў строй 265 такіх прадпрыемстваў. Можна было б назваць яшчэ шмат лічбаў, але ўсё запамятаць цяжка. Ясна толькі адно: грамадскае харчаванне павінна стаць больш масавым, зручным і выгадным для насельніцтва.

Многае павінны зрабіць работнікі грамадскага харчавання. У нас нямала майстроў сваёй справы.

Больш дваццаці год загадвае сталовай Барысаўскага фанера-запалкавага камбіната Аляксандра Раманаўна Ільяхіна. Яна аддае шмат сіл і энергіі, каб зрабіць сваю сталовую ўзорнай, каб кожны рабочы і работніца маглі атрымаць тут не толькі смачную, але і танную ежу.

Нельга не адзначыць добрую работу кухара-майстра Мінскай фабрыкі-кухні Л. І. Юды, загадчыка вытворчасці сталовай завода імя Кірава Ю. М. Кулінковіч, кухара першай сталовай Н. А. Каваленкі.

Можна было б назваць яшчэ шмат добрых майстроў кулінарнай справы. Але, нажаль, працуюць яшчэ на гэтым участку і людзі абыякавыя, якія не клапацяцца аб спажыву. Вось чаму вельмі важнай з'яўляецца работа камісій грамадскага кантролю. У такіх камісіях ужо працуюць у нас каля 500 рабочых, служачых, інжынерна-тэхнічных работнікаў. Трэст сталовых і рэстаранаў Гомеля знаходзіцца пад кантролем камісіі з 17 прафсаюзных актывістаў на чале з інжынерам-эканамістам станкабудавнічага завода імя Кірава таварышам Чвыровай. Нядаўна камісія дабілася значнага паляпшэння работы школьных буфетаў. У 13 школах былі адкрыты буфеты, з іх 8 з гарачым харчаваннем. Тром тысячам школьнікаў Гомеля адпускаецца цяпер снеданне па абанементах.

Але 500 грамадскіх кантралёраў вельмі мала для нашай рэспублікі. І тут істотную дапамогу работнікам гандлю і грамадскага харчавання павінны аказаць вы, таварышы жанчыны. Да гэтай важнай справы павінна быць прыцягнута вялікая армія работніц, служачых фабрык і заводаў, саўгасаў, хатніх гаспадынь, пенсіянераў. Справа харчавання блізкая кожнай жанчыне. Усім нам хочацца, каб у сталовых, буфетах, кафэ кармілі смачна і танна, каб добра працавалі школьныя буфеты. Многае ў гэтай справе могуць зрабіць і калгасніцы, бо надыходзіць час, калі трэба арганізаваць грамадскае харчаванне ў калгасах.

Агульнымі сіламі з гонарам выканаем задачы, пастаўленыя XXI з'ездам Камуністычнай партыі. Цэнтральным Камітэтам КПСС і Савецкім урадам у справе паляпшэння грамадскага харчавання.

Яны пазнаёміліся ў чэрвеньскі дзень — цудоўны квітнеючы час, калі і людзям хочацца быць падобнымі на кветкі: яны надзяюць лёгкія прыгожыя сукенкі і выходзяць на вуліцу з непакрытымі галовамі.

Ён — малады чалавек дваццаці васьмі год, па імені Віктар — у той дзень таксама надзеў свой самы лепшы летні касцюм і ў вельмі добрым настроі накіраваўся на прагулку. Наўмысна ішоў павольна, каб надыхацца свежым паветрам. І паветра, і сонца, і мяккія парывісты вецер — усё выклікала жаданне вясёлай сувязі з сімпатычнымі людзьмі, асабліва з жанчынамі. Паддаючыся свайму настрою, Віктар вырашыў загаварыць з першай прывабнай дзяўчынай і вельмі лёгка знайшоў аб'ект.

Высокая тоненькая бландзінка стаяла на мосце, задуманна глядзячы ўніз на празрыстыя струмені вады і на гусь, што прабавала пераплыць рэчку; гусь адносіла плыню, і яна ўсё меншала і меншала.

— Як па-вашаму, — весела спытаў Віктар, — якой яна зробіцца, калі даплыве да берага?

Дзяўчына павярнула галаву і глянула на Віктара — у яе былі пяшчотныя залацістыя вочы і высока сагнутыя бровы.

— Для гэтага трэба пачакаць і паглядзець, — сур'ёзна адказала яна.

— Пачакаем? — з гатоўнасцю прапанаваў ён, змарок яднаючы яе і сябе ў адным слове.

Яна яшчэ раз уважліва зірнула на яго.

— Пачакайце...

Нягледзячы на стрыманасць дзяўчыны, Віктару ўсё ж удалося ўцягнуць яе ў лёгкае размову. Яны разам сышлі з моста і адначасова спыніліся каля каляскі з марожаным.

— Дзве порцыі, — галантна папрасіў ён і прапанаваў было адну з іх сваёй новай знаёмай, але яна сама купіла сабе марожанае.

— Зусім незразумелая дробязнасць! — сказаў Віктар.

— Не люблю карыстацца паслугамі.

— У гэтым? Неразумна!

— Ну і няхай...

Потым яны стаялі на рагу нейкіх вуліц пад густым дрэвам і слухалі радыё — ігралі на раэлі.

— Цудоўна... — уздыхнула дзяўчына — яе звалі Юляй — і пайшла ўперад, паглядаючы сабе пад ногі. — Вы любіце музыку?

Ён не любіў музыку, але часам яна прыносіла яму асалоду — напрыклад, дуэт з «Сільвы»: «Ці памятаеш ты?» — і сказаў, што любіць. Юля ўсміхнулася:

— Гэта шчасце...

Яна ішла попеч з ім зусім незалежна, часам адстаючы, часам апярэджваючы яго, і кожны раз у апошнім выпадку Віктар глядзеў на тоненькую фігурку і лавіў сябе на жаданні ісці так як найдалей.

Ён быў аспірантам адной са сталічных ВНУ, але ён сказаў, што — выкладчык, і гэта зрабіла на Юлю зусім нечаканае ўражанне. Яна нават спынілася, утаро-

„Навошта тлумачыць?“

Н. НАВАСЁЛАВА

Апавяданне

Мал. Ю. Пучынскага

піўшыся ў Віктара шырока раскрытымі вачыма.

— Як? А я... Я, магчыма, што-небудзь... сказала не так?..

Яму потым вельмі цяжка было вярнуць яе ў ранейшы натуральны стан.

— Слова гонару, — з прыкрасцю значыў ён. — Вы быццам школьніца.

— Я і ёсць школьніца.

Цяпер прышла яго чарга дзівіцца.

— Гэта вы сур'ёзна?

— Вядома. Мне засталося здаць яшчэ два экзамены на атэстат сталасці.

— Вось яно што? Дык значыць вы без пяці хвілін першы курс?

Юля нічога не адказала, толькі злёгка нахмурылася і доўга ішла моўчкі, хоць ён і гаварыў нейкія жарты аб першаккурсніках.

— Гэта не без пяці хвілін, — сказала яна нарэшце. — А як бітва, якую яшчэ трэба выйграць...

Тады ён пачаў называць яе «таварыш баец».

Калі яны падышлі к канцу дарогі, Віктар з нейкім падсвядомым жалем затрымаў яе руку ў сваёй і прапанаваў дапамогу ў падрыхтоўцы да ўступных экзаменаў. Юля ўсміхнулася.

— Дзякуй, — радуючыся, сказала

яна. — Я думаю, што спраўлюся адна.

Яны ўсё-такі абмяняліся тэлефонамі.

Праз дзень увечары яму зрабілася сумна, і ён, не раздумваючы, запрасіў яе ў кіно.

— Ах, гэта вы! — сказаў у трубку Юлін голас. — Я не магу, — голас зрабіўся ціхі і сумны. — У мяне не паўторана яшчэ дзесяць білетаў.

Але ён усё ж угаварыў яе пайсці на апошні сеанс: яму хацелася бачыць тоненькую фігурку і сустракаць шчыры позірк залацістых вачэй.

Калі ён з жартаўлівай строгасцю прачытаў ёй мараль аб гігієне разумовай працы, яна паслухмяна сказала:

— Слова гонару, я не ведала. Абавязкова буду дыхаць свежым паветрам і спаць, колькі належыць.

Пад маркай гігієны разумовай працы Віктар пачаў кожны вечар гуляць з Юляй па цяжкіх вуліцах, залітых няяркім святлом ліхтароў, і забаўляцца яе найнаасцю, якая выяўлялася адразу, як толькі ён рабіў спробу заляцання.

Яго намер узяць яе пад руку выклікаў зусім нечаканы адпор.

— Калі ласка, не трэба, — сказала Юля, рашуча вызваляючы сваю руку. — Гэта зусім без патрэбы...

— Што «гэта»?

— Ну вось, што пад руку...

— А што тут асаблівага?

Яна ішла ўперадзе, глядзячы сабе пад ногі.

— Нічога... Я проста не хачу.

— Чаму? Хіба ў гэтым ёсць што-небудзь непрыстойнае?

Яна памаўчала.

— Не, але навошта? Я ж і так не ўпаду.

— Скажыце шчыра, — усміхаючыся ў цемні, пытаў ён. — Вы калі-небудзь хадзілі пад руку?

— Не.

— Дык трэба ж некалі пачынаць! А можа вы думаеце без гэтага абысціся?

— Некалі — пачну. Але пакуль — не. — Як гэта разумець? Вы маеце на ўвазе выбранніка?

Яна прамаўчала, і ён здагадаўся, што правільна яе зразумеў.

Віктар падабаўся Юлі, і яму гэта было зусім ясна. Калі ён гаварыў, што ў яе вясёлы смех, або хваліў за правільна развязаную задачу — на яе твары было столькі радасці, амаль шчасця, што ён забаўляўся ў душы.

Яна паступова прызвычалася да «выкладчыка» і пачала даваць яму свае паўдзіцячыя, паўюнацкія думкі.

Праз тыдзень пасля атрымання атэстата сталасці Юля запрасіла Віктара на вечарынку, якую наладжвала разам з сяброўкамі.

— Будзе ўвесь наш клас, — паведаміла яна, і ён пачуў у тэлефонную трубку, што яна ўсміхаецца. — Хочаце?

Яму не надта хацелася. Ён уяўляў сабе ўсю гэтую зялёную моладзь з яе забаўнай далікатнасцю, але пашкадаваў пакрыўдзіць Юлю — і згадзіўся.

Зялёная моладзь аказалася зусім не дрэннай. Усе яны, вядома, былі набіты

рознымі ідэаламі і наіўнасці было хоць адбаўляй, але такой весялосці — трэба аддаць ім справядлівасць — Віктар даўно не бачыў. І, галоўнае, іх весялосць заражала! Ён сам раптам адчуў сябе дзіўна маладым і, махнуўшы рукой на ўсе свае разлікі і пражэкты, амаль сур'ёзна прыняў тост аднаго з юнакоў, калі той падышоў да яго з поўнаю чаркай у руцэ і, усміхаючыся ружовым пушыстым тварам, прапанаваў:

— Вып'ем за фізіку!

Потым прыйшло камусьці ў галаву скакаць з акна ў сад.

Было жудасна і прыемна скочыць у цемень з высокага падаконніка. На вуліцы толькі што прайшоў дождж, і ад зеляніны ішоў далікатны травяністы пах. Пад акном рос куст бэзу, які абліваў усіх градам халодных кропель.

— О, ды тут сапраўдны душ! — крыкнуў нехта сярод агульнага смеху.

Віктар таксама скочыў і адразу адчуў халадок і сырасць на сваіх шчоках; бэз самкнуў вакол яго свежыя галінкі. Ён у дзіўна бадзёрым, нейкім вясылым ап'яненні пачаў чакаць Юлю. Яна стала на падаконнік і без усякага віску (у адрозненне ад большасці дзяўчат), прыхапіўшы сукенку, адразу саскочыла. Ён прыняў яе ў абдымкі і моцна пацалаваў у прыадкрытыя ўсмешкаю губы.

— Ах!.. — яна задыхнулася. — Ах, што вы... — яна ўзняла на яго бліскучыя ў цемені вочы, і ён убачыў у іх слёзы, а скрозь слёзы — радасную ўсмешку.

У той вечар ім больш не давялося пабыць сам на сам. Юля засталася ў сяброўкі прыбіраць посуд, і Віктар пайшоў адзін. Дарогай ён не без асалоды ўспамінаў смак гэтага пацалунку, змешанага з водарам вільготных кветак.

А на другі дзень... На другі дзень Віктар трапіў у бальніцу: у яго пачаўся востры прыступ апендыцыту. Урачы знайшлі, што неабходна неадкладная аперацыя, і Віктар з асцярогай падпарадкаваўся іх патрабаванням. Шчыра кажучы, ён згадзіўся яшчэ і таму, што спазніўся здаць адну з чарговых тэм і чакаў непрыемнасцей ад навуковага кіраўніка.

Аперацыя аказалася сур'ёзней, чым ён меркаваў.

— Прыдзецца паляжаць месяцы два, — сказаў хірург: — запустілі, бацьхна, вось і расплачвайцеся!

Нельга сказаць, што, лежачы ў бальніцы, ён сумаваў па Юлі, але калі яна з'явілася раптам у дзвярах палаты з шырокім халатам на худзенькіх плячах — ён адчуў дзіўную, нечаканую радасць.

Яе выразны твар — адзін з тысяч па сіле выразнасці — адлюстроўваў і нецярплівасць, і баялівасць, і рашучасць, і галоўнае — каханне, юнае, квітнеючае каханне, цяпер затуманенае спачуваннем.

Юля спынілася сярод палаты, дапытліва пераводзячы позірк з аднаго хворага на другога — і раптам уся заззяла і залілася фарбай, убачыўшы, нарэшце, таго, каго шукала.

— Ах, вось вы... — збянтэжана сказала яна, падыходзячы да ложка Віктара. — Ну што, як?..

— Цяпер зусім добра, калі бачу вас, — не надаючы значэння сваім словам, адказаў ён.

— Я званіла вам... — яшчэ больш чырванеючы, пачала апраўдвацца Юля. — Мне казалі суседзі... І я прыйшла.

— І вельмі вялікадушна зрабілі. Сядзіце зручней.

Яна прысела на крэсла каля ложка і дапытліва пачала разглядаць твар Віктара. Усе выразы, апрача спачування і кахання, зніклі з яе вачэй.

— Вельмі цяжка?

— Не вельмі, можна цяпець, — адказаў ён, адчуваючы поўнае задавальненне.

— Ці не трэба чаго? — працягвала Юля. — Можна быць, я магу?

І вось тут у яго ўзнікла гэтая дзівосная думка, хітрасць ці жарт, прычыны якой ён сам потым не мог сабе растлумачыць.

— Мне трэба пераліванне крыві, — сказаў ён, значна зірнуўшы на Юлю.

На твары яе з'явіўся спалох, і яна, не адказваючы, глядзела шырока раскрытымі вачыма.

— Я страціў шмат крыві ў часе аперацыі, — працягваў ашукваць Віктар. — І цяпер мне неабходна пераліць кроў... — І што?

Ён паціснуў плячыма.

— Нічога... У іх няма той групы, якая патрэбна мне.

Юля зблелала.

— Няма?.. І што ж, як жа цяпер?

— Не ведаю. Відаць, ніяк.

Яна сціснула рукі.

— Як гэта «ніяк»? А якая патрэбна?

— Другая, — наўздагад сказаў ён, бо дакладна не ведаў, якая ў яго група крыві.

— Другая... — Юля сядзела, над нечым вельмі задумаўшыся, потым узняла на яго ясны любячы позірк. — Можна быць, у мяне другая. Тады вазьміце маю.

Віктар трыумфаваў! Яму хацелася засмяцца, але ён, баючыся выдаць сябе, апусціў вочы і моўчкі ўзяў яе руку. Юля сядзела ціха, і толькі па ледзь прыкметнаму дрыжанняю яе пальцаў ён здагадаўся, што яна плача.

Гэта працягвалася даволі доўга. Калі прыступ горычы мінуў, Юля глыбока ўздыхнула і збянтэжана выцерла слёзы.

— Скажыце, а да каго звярнуцца? — Твар яе пры гэтым быў вельмі рашучы.

— Наконт чаго?

— Ну наконт гэтага... пералівання.

Віктар спахапіўся.

— Не, сёння ўсё роўна нельга — нядзеля. А заўтра, можа быць, дастануць.

Але Юля нічога і слухаць не хацела.

— Слова гонару, — запэўніваў Віктар. — Урач нават сказаў, што да заўтра са мной нельга рабіць ніякіх маніпуляцый.

А назаўтра ён запіскай паведаміў ёй, што «ўсё ў парадку».

Гэты эпізод вельмі зблізіў іх. У Юлі знікла звычайная сарамлівасць, нібы яна даверылася Віктару ў нечым самым галоўным, і цяпер ён стаў блізім для яе чалавекам. Наведваючы хворага ў кожны дазволены дзень, яна ўжо ад дзвярэй усміхалася ўсім тварам і, падышоўшы да ложка, з хітрынкай пытала:

— Ну, адгадайце, а хто сёння будзе ваш сябар? І з урачыстасцю даставала з-за спіны якую-небудзь кветачку: або гваздзіку, або ружу, або браткі. Кожны раз яна прыносіла розныя кветкі і бывала вельмі рада, калі Віктар няправільна адгадаў. Потым, прысеўшы ля яго ложка, расказвала свае навіны; навіны гэтыя мала цікавілі Віктара, але форма расказу, нейкая асабліва даверная, прыносіла прыемнасць, і таму ён сачыў уважліва, а потым даваў якія-небудзь парады, якія выслухоўваліся з вялікай гатоўнасцю.

— Скажыце шчыра, а цяпер вы дазволіце мне ўзяць вас пад руку? — жартам спытаў аднойчы Віктар.

Яна засмялася і, злёгка панізіўшы голас, прызналася:

— Я толькі аб гэтым і мару...

Так ішоў час, і Віктар з кожным разам усё больш прывыкаў да Юліных наведванняў, а разам з імі — і да яе самай.

Аднойчы ў нядзелю яго сусед па палатце — поўны пажылы мужчына, — з шумам павярнуўшыся на пасцелі, тужліва прамовіў:

— Ах ты, бяда, як усё тут абрыдла! І нявеста ваша сёння, як на грэх, не ідзе... На яе гляджу — душа адпачывае.

«Нявеста?» — Віктар асцярожна скасіў вочы на суседа: той не жартаваяў...

Як гэта вышла? З чаго ўзялося, што Юля — яго, Віктара, нявеста? Яна, вядома, сімпатычная дзяўчына і — Віктар не ашукваў сябе — падабалася яму, але каб нявеста... Не, план жаніцбы быў у яго даўно распрацаваны — з таго часу, як, паступіўшы ў аспірантуру, ён адчуў, што з яго здольнасцямі не прасунешся ў навуцы. Тады вырашана было выкарыстаць усё — у тым ліку і жаніцбу. Яна павінна была забяспечыць яго, калі не саліднымі сваяцкімі сувязя-

мі, то прынамсі кватэрай. Менавіта ў кватэры меў патрэбу не зусім здольны вучоны: для сяброўскіх запрашэнняў старэйшых калег, для гутарак і прыемнага абыходжання... Не шмат чаго дасягнеш, жывучы ў інтэрнаце! Віктар даўно не верыў у каханне і быў перакананы, што ўдала выканае свой план.

Таму пра Юлю не магло быць і гутаркі, калі яна, нягледзячы на ўсю сваю прывабнасць, не мае галоўнага — кватэры...

Адчуваючы некаторую незадаволенасць сабой, Віктар цвёрда вырашыў высветліць усе Юліны магчымасці.

«А там, у выпадку чаго — разам скончу ўсю гэтую бяссэнсіцу!..»

На другі ж вечар свайго «вызвалення» з бальніцы ён пазваніў Юлі і намякнуў, што хоча наведаць яе «ў сваю чаргу». Ёй не трэба было гаварыць двойчы.

— Цудоўна! Я пазнаёмлю вас з мамай, — і пачала тлумачыць, як ехаць.

Яны сустрэліся на трамвайным прыпынку. Юля стаяла здалёк у лёгкай бела-й сукенцы і здалася такой зграбнай, што Віктар палічыў дарэчы сказаць ёй пару кампліментаў.

— Гэта таму, што вы прызвычаліся бачыць мяне ў халаце, — нібы апраўдваючыся, радасна адказала яна.

Яны звярнулі ў вузкі, дрэнна асветлены завулак і павольна пайшлі пад засенню старых клёнаў: Юля, як заўсёды, наперадзе, ён крыху ззаду. Карункавы цені слізгаў па яе сукенцы.

— Вы струменіце, як вада, — пажартаваў ён. — Вас не дагоніш...

Юля спынілася, і ён узяў яе пад руку. Размова не клеілася: яна маўчала ад паўнаты пачуццяў, ён — ад нейкай дзіўнай асцярогі...

Праз дзесяць хвілін ён зразумеў характар гэтай асцярогі: адзін выгляд ка-

ён не слухаў і не глядзеў, стараючыся падавіць у сабе пачуццё прыкрасці, якое перашкаджала нават дыхаць.

Ад дзяўчыны не скрылася перамена ў настроі гасця; яна спехам сабрала фатаграфіі і стала перад ім, дапытліва ўзіраючыся ў яго твар.

— Што з вамі? — спытала яна такім спачувальным тонам, што Віктар прымусяў сябе ўсміхнуцца.

— Абсалютна нічога.

— Не, вы нечым засмучаны, я бачу.

Віктар пачаў было запэўніваць, што ўсё ў парадку, але пільны позірк Юліных вачэй бянэжыў яго... Прыход маці з чайнікам у руках спыніў гэтае няёмкае становішча.

Пачалася звычайная працэдура чаювання, на працягу якой Віктар здолеў узяць сябе ў рукі і нават жартаваў даволі ўдала. Аднак Юля не смяялася жартам і, прыціхшы, уважліва сачыла за ім.

«Хутчэй бы ўжо выбрацца!» — з нецярплівасцю думаў ён.

Калі, урэшце, усё гэта скончылася і яму заставалася толькі раскланяцца і знікнуць за дзвярыма старога калідора, Юля паклала свае рукі на яго плечы і ўзняла позірк, поўны кахання.

Віктар адвёў вочы...

— Дазвольце развітацца.

Яна павольна апусціла рукі і моўчкі адчыніла дзверы.

Так яны рассталіся. Назаўтра Віктар чакаў званка — яму хацелася пачуць яе голас, але Юля не пазваніла. Далей паўтарылася тое ж.

«Дзіўна, што не звоніць, — раздумаў ён. — Ну, мінога, прывыкну! Не ў першы і не ў апошні раз...»

Юля не званіла...

Час ішоў, лепш сказаць поўз, запойнены нейкімі дробязямі. Віктар быў, як заўсёды, дзелавіты; ён па-ранейшаму гарача паціскаў рукі адным і паблагліва ківаў другім; ён піў чай у свайго навуковага кіраўніка, што было немалаважнай падзеяй у тактычных адносінах; яму ўдалося добра выступіць на вучоным савеце інстытута... Але дзіўна: усё гэта ўжо не радала... Унутры яго нібы штосьці зламалася і брынчэла і перашкаджала жыць. Ён пачаў раздражняцца, нават наракаць: на чорта ўся гэтая мітусня! Пачуццё неспраўднага мучыла яго ўвесь час, асабліва вечарамі, калі ён заставаўся адзін...

І ўвесь час цягнула да Юлі. Спачатку ён суцяшаў сябе, што гэта пройдзе, але нічога не праходзіла; туга па гэтай тоненькай кахаючай дзяўчыне ўсё глыбей раз'ядала душу, і Віктар, ужо не стараючыся адцягнуць сваю ўвагу, падоўгу думаў пра Юлю або ўспамінаў іх ранейшыя сустрэчы...

Аднойчы ўночы ён прачнуўся ў стане нейкага страху і тут жа з жахам падумаў, што за гэты час яна магла ўжо пакахаць каго-небудзь другога. І сапраўды, хіба бальнічны сусед не сказаў, што адпачывае душой, гледзячы на Юлю? І хіба ўсе астатнія не адчуваюць таго ж самага?!

Ён тут жа вырашыў званиць ёй пры першай магчымасці; званиць, дабіцца спаткання і чым бы там ні было растлумачыць свае паводзіны. Галоўнае — бачыць яе, бачыць заўсёды каля сябе, ажаніцца з ёю! Да д'ябла кватэру!

Яго голас злёгка дрыжэў, калі ён, назваўшы сябе ў тэлефонную трубку, сказаў, што вельмі хоча яе бачыць.

— Навошта? — проста спытала Юля.

— Трэба! Я растлумачу пры сустрэчы...

На тым канцы провада настала маўчанне. Віктар насцярожыўся: ці не паклала яна трубку?

— Навошта тлумачыць? — гэтыя словы былі сказаны ціха, але роўна. — Усё і так зусім ясна.

— Не, не! Вы ўбачыце, я...

Яна паклала трубку.

Пасля гэтай размовы Віктар не мог ні спаць, ні есці. На трэці дзень пакут яго ваганні ператварыліся ў сваю процілегласць, і ён, апануўшыся ў свой лепшы касцюм, з вялікай рашучасцю накіраваўся да Юлінага дома.

Старыя клёны ў яе завулку ціха скідалі жоўтае лісце. Асенні дзень цяпліўся сумна і мякка.

Віктар, падпільноўваючы, пачаў прагульвацца па другім баку і хадзіў так некалькі гадзін. Нарэшце, ён зразумеў гэта па балеснаму штуршку свайго сэрца, — здалёк з'явілася Юля.

Яна павольна ішла, схіліўшы галаву, і Віктар меў час добра разгледзець яе. Ён адразу заўважыў перамену ў твары дзяўчыны: яна ўжо не асвятлялася тым трапяткім ззяннем шчасця, пачуццё якога перадавалася і навакольным, — яе твар выказваў цяпер толькі задумлены спакой.

Ад гэтай перамены Віктар адчуў сябе не зусім упэўнена і схваўся за дрэва, каб паспець перамагчы хваляванне.

Ён вышаў насустрач Юлі, калі адлегласць паміж імі стала не больш метра.

Дзяўчына спынілася.

— О... — толькі прамовіла яна адступаючы.

І тут жа далікатная скура яе пачала залівацца румянцам. Румянец, як полымя, перакінуўся з ілба на шыю, ахаліў вушы — і праз хвіліну ўвесь твар, так знаёма-мілы, палаў ужо гарачым унутраным агнём.

Юля апусціла вочы і ўзялася за каўнер паліто, нібы ёй стала цяжка дыхаць.

Віктар, блытаючыся, пачаў тлумачыць, як пакутаваў увесь гэты час, як кахае яе... Яна стаяла ціха, гледзячы ў зямлю, і было незразумела, ці слухае яна яго блытаную мову. І па меры таго, як ішоў час, а яна ўсё маўчала, словы яго рабіліся бляднейшыя, радзейшыя — і нарэшце зніклі... Віктар змоўк, адчуўшы сябе слабым і вартым жалю.

Тады Юля ўзняла вочы.

— Калі б вы ведалі, — ціха сказала яна, — як увесь гэты час мне было сорам... за вас... — І з намаганнем ссунуўшы бровы, накіравалася дадому.

Ён раптам зразумеў, што ўсё беспаваротна скончана. Юля аддалася хутка, амаль бегма, і знікла за дзвярыма свайго старога дома.

Жоўтыя клёновы ліст упаў на тое месца, дзе яна толькі што стаяла...

ДРУГІ АўТАМАБІЛЬНЫ

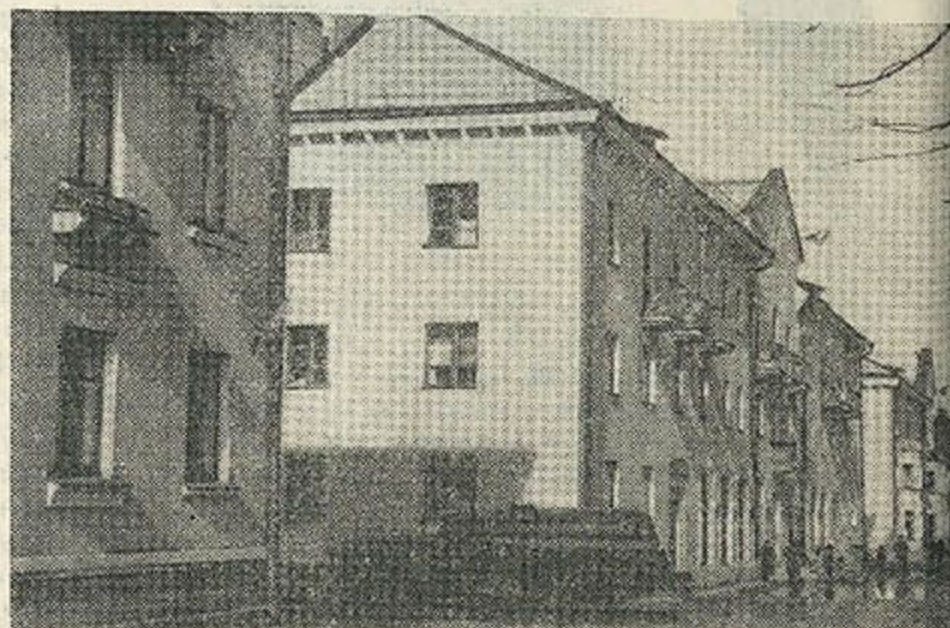
Калі ўчытваешся ў грандыёзны сямігадовы план, рэальна ўяўляеш, як кантрольныя лічбы пачынаюць ужо ўвасабляцца ў жывыя справы. Усяго некалькі месяцаў назад працаваў XXI з'езд КПСС, а колькі ўжо зроблена за гэты час. Растуць рыштаванні новабудоўляў, жылых дамоў, заводскіх карпусоў. Працаўнікі сямігодкі рапартуюць краіне аб вялікіх поспехах.

Немагчыма адарваць погляд ад карты нашай Беларусі. Нядаўна ў Жодзіне ўступіў у строй новы Беларускі аўтазавод. У некаторых цэхах яшчэ вядзецца мантаж абсталявання, а з галоўнага канвеера ўжо сыходзіць машына за машынай. Не за гарамі час, калі завод пачне працаваць на поўную магутнасць і ўсе дэталі вузлоў цяжкагрузных самазвалаў будуць вырабляць на месцы.

Не так даўно камсамолка Галіна Дзенісевич скончыла Мінскае тэхнічнае вучылішча, а цяпер яна адна з лепшых работніц механічнага цэха. 150—180 працэнтаў — вось яе дзённая выпрацоўка. На гэтым здымку вы бачыце Галіну Дзенісевич (справа), якая навучае рабоче на такарным станку Дзіну Томуць.

*

Канструктары аддзела галоўнага тэхнолага Святлана Гультай (злева) і Валянціна Зубчанка за работай.

Адна з новых вуліц у рабочым пасёлку Беларускага аўтазавода.

Парукай гэтаму — таварыская дапамога Мінскага аўтазавода, які дае новаму прадпрыемству кваліфікаваных спецыялістаў. Так, Стэфаніда Казырновіч, якая з 1951 года працавала ў Мінску на аўтазаводзе, прыехала на сталую работу ў гальванічным аддзяленні Беларускага аўтазавода. І з кожным днём на новым заводзе множацца рады аўтамабілебудаўнікоў.

За кароткі час у гарадку аўтазаводаў выраслі дамы з утульнымі кватэрамі, інтэрнат для рабочых, школа для дзяцей і для рабочай моладзі, дзіцячыя яслі, камбінат бытавога абслугоўвання. Першага сакавіка адкрыта бальніца на 75 ложкаў. У дзень яе адкрыцця тут нарадзілася першае дзіця — дачка кантралёра аўтазавода Галіны Чачко. Старажылы гарадка бачаць у гэтым сімвал нараджэння новага жыцця на аўтазаводзе.

Аўтамабілебудаўнікі не толькі добра працуюць, але і культурна адпачываюць, бо маюць для гэтага ўсе ўмовы.

Фотанарыс П. Нікіціна.

ПРЫШЛА ВАСНА КАЛГАСНАЯ

НАРЫС

Аграном калгаса М. І. Чарняк.

СМЕЛЫМ крокам у край родны ідзе карміцелька-вясна...

Колькі добрых надзей, хваляванняў і клопатаў нясе яна працаўніку зямлі! Кожны жыхар вёскі Бярозаўка з нецярплівасцю чакаў яе, як маці чакае свайго першынца. Але хлебароб не толькі чакае вясну, а і ўзмоцнена да яе рыхтуецца. Асабліва напружана чакаюць вясну ў дамах агранома Мар'і Іванаўны Чарняк, звеннявой Надзеі Сарокінай, калгасніцы Кацярыны Чарнаштан...

...У гэты вечар Мар'і Іванаўне вельмі не хацелася ісці з дому. Толькі што прыехаў муж. Тыдзень працаваў ён у майстэрнях РТС, усё вадзіўся з адным трактарам: не хапала запчастак. Трэба даць яму змяніць бялізну, нагрэць вады, каб адмыўся ад бензіну і масла. Але ж Мар'ю чакаюць у Надзеі Сарокінай, дзе сабраліся слухачы гуртка агра-тэхвучобы, каб паўтарыць тэму аб вырошчванні высокіх ураджаяў кукурузы і барацьбе са шкоднікамі.

— Прабач мне, Дзмітры. Ты ўжо сам тут пагаспадарнічай. Прабач. Я павінна ісці.

— Марыйка! — вырвалася ў яго з грудзей. — Мар'я, эх... адзін вечарок разам не можаш пабыць.

— Мяне ж чакаюць, Дзмітры. — Яна дакранулася губамі да шчакі мужа. — Ты пагالیся.

Такую калючую бараду адпусціў...

Смеючыся, яна выбегла з дому.

«Ну і страказа. Стала маці дваіх дзяцей, а ніяк не ўціхамірыцца, — падумаў Дзмітры Яраш аб сваёй жонцы, — заўсёды кудысьці спяшае...» І Мар'я па дарозе падумала: «Мой Дзмітры, напэўна, мала адчувае, што ў яго сям'я, клапатлівая і кахаючая жонка. Пасядзець бы разам і памарыць, як было ў маладосці, калі пакахаліся. Пасядзець... Але ж вясна на парозе!». А праз хвіліну яе хвалявала зусім іншае. Трэба хутчэй прывезці ў калгас «СКГ-6» і пяты трактар купіць. Выраслі ж на пасаджэнні праўлення, дык чаму ж адкладваць? Дзмітры гаварыў: з чатырма трактарамі цяжка ў тэрмін пасеяць і апрацаваць пасевы. Хоць яго брыгада ў дзве змены працуе, усё роўна цяжка. Заўтра напому старшыні. А са звеннямі як? Таксама не клеіцца, не ў кожным парадку: то адна звеннявая рукі апусціць, баіцца, што не справіцца, то ў другой дома згрозоты.

Не злічыць трывог і хваляванняў у Мар'і Іванаўны. Часам ад іх галава круціцца. Вялікі груз узяла яна на свае плечы, але не згінаецца. Усюды паспявае, усё яе хвалюе. Гаспадарка вялікая. Адзін сад — больш пяцідзiesiąці гектараў. Трэба пабыць і на полі, дзе калгасніцы вядуць падкормку азіміны, і ў садзе, дзе акапваюць прыствольныя кругі, трэба звязацца з го-мельскім аэрапортам, каб своечасова прыслалі лётчыкаў для хімапрацоўкі палёў.

Гэтыя турботы пачаліся ў агранома з першых дзён яе работы ў калгасе. Калі яе пярэдніцу Ванду Гапановіч адазвалі на другую работу, калгаснікі ледзь не ў плач: такой у нас ужо не будзе! «Цяжка прыдзецца мне тут», — падумала Мар'я Іванаўна. Калгаснікі не раз ёй казалі проста ў вочы: «Эх, Мар'я Іванаўна, Ванда Гапановіч — прафесар, у акадэміі вучылася, а ў цябе за плячыма толькі тэхнікум». Было да слёз крыўдна. Але хутка людзі ўбачылі, што яна працуе ад душы, і па-

люблі. Працаўнікі любяць працавітых.

Сарокіна жыве на самым краі вёскі. Мар'я Іванаўна так была занята думкамі, што не заўважыла, як падышла да яе дома. Адтуль данеслася песня. Добра спявалі дзяўчаты. Мар'я Іванаўна зайшла ў хату і ціхенька села ля самых дзвярэй. Песня не спынілася.

На заняткі сабралася шмат калгасніц, але не прышла Каця Чарнаштан — здольная, працавітая дзяўчына. Яе звяно два гады назад славілася ў раёне высокімі ўраджаямі кукурузы. Каця, як вышла замуж і нарадзіла дзіця, астыла да работы.

Звеннявая Н. Сарокіна.

«Не ўяўляю, як гэта можна? — думае Мар'я Іванаўна. — Праўда, нялёгка з малым. Але ж у мяне, дзякуй богу, двое. Прыдзецца яшчэ раз схадзіць да Каці, угаварыць. Не захоча звеннявой, няхай радавой працуе».

Была тут Ліда Казачэнка — кемлівая, пісьменная звеннявая. Тры гады назад скончыла сярэднюю школу і ўсё не магла знайсці месца ў жыцці. Хацела вучыцца далей — не ўдалося. Але хіба яна адна такая? Надзея Сарокіна, Ліда Цырулік, атрымаўшы атэстат сталасці, таксама рваліся ў горад, але засталіся ў калгасе і цяпер не шкадуюць. Сарокіна Надзея — член праўлення, першая апора агранома. Адна-

сяльчане выбралі яе дэпутатам райсавета. Яна дапамагла арганізаваць вучобу, прадаставіла для яе свой дом, заўсёды да заняткаў памые падлогу, наведзе чыстату, створыць утульнасць. Хадзіла Надзея з дома ў дом «вербаваць» лепшых калгасніц у звенні, у агра-тэхгурток. Нездарма летась яе звяно вырастала па 500 цэнтнераў зялёнай масы з гектара. Зімой яе кукурузаводкі Мар'я Дырдоў, Ніна Клемпач, Мар'я Іванюшка, Ліда Цырулік збіралі попел, вывозілі ўгнаенні. Вось яны сядзяць тут усе...

— Ну, сяброўкі, прыступім да вучобы, — звярнулася Мар'я Іванаўна, калі сціхла песня. — Паўторам пройдзенае.

Пачала з пытання да самай маладой звеннявой.

— Раскажы, Ліда, аб хваробах кукурузы і як змагацца з імі.

Дзяўчына не разгубілася і грунтоўна расказала ўсё, што ведала. Матэрыял усе добра засвоілі.

Мар'я Іванаўна пачала расказваць пра вопыт лепшага звяна калгаса Еўдакіі Камарэнка — удзельніцы рэспубліканскага злёту маладых кукурузаводаў. Райком камсамола ўручыў звяну пераходны чырвоны вымпел, а Еўдакіі — пахвальную грамату.

Расказ агранома захапіў усіх. Еўдакія ўвесь час узнімала на агранома вочы, у якіх была просьба: «Хопіць пра мяне. Герайню знайшлі, вось яшчэ...», а ўголас сказала:

— Звяно Сарокінай не горш працавала. Лепш пра яго раскажыце.

— І гэта можна.

Мар'я Іванаўна расказала, як Надзея Сарокіна ўкараніла індывідуальную здэльшчыну, як кожная кукурузаводка старанна даглядала свой участак, у якім узорным парадку былі ўсе плантацыі.

Да позняга вечара зацягнулася шчырая, душэўная размова агранома з калгасніцамі. Ужо на парозе Мар'я Іванаўна спытала ў Сарокінай:

— Ці гутарыла з Чарнаштан? Думае яна працаваць?

— Зіму прасядзела дома... Кланяцца ёй яшчэ ў ногі...

— Ну, зазірну сама да яе, з

Звеннявая Е. Камарэнка.

мужам пагутару. Работніца яна добрая, шкада такую траціць.

Агранома ахапіла радасць: праз некалькі дзён звенні на практыцы пакажуць веды, набытыя за доўгія зімовыя вечары. Ім ёсць над чым папрацаваць. Плошча пад кукурузу пашыраецца. Трэба трымаць слова — сабраць з кожнага гектара не менш чым па 600 цэнтнераў зялёнай масы. Ёсць да чаго рукі прыкласці.

* * *

Хутка масавая сяўба. Усё дыхае вясной. Усё абуджаецца.

Раніцай Мар'я Іванаўна зайшла да Каці Чарнаштан. Маладая пара снедала. Госцю запрасілі да стала.

— Дзякуй, Каця. Я да цябе на два словы.

Жанчына пачырванела і вінавата зірнула на мужа.

Мар'я Іванаўна сказала:

— Думаю, што твой чалавек свядомы: не будзе пярэчыць, калі пойдзеш у звяно.

— Дзіця малое, таварыш аграном, — пачаў Васіль Цырулік. — Няхай крыху падрасце.

— А працаваць хто будзе? Колькі такіх з малымі дзецьмі? Яслі арганізуем.

— Так... — шматзначна працягнуў гаспадар. — Што ж я... я не супроць.

Праводзячы Мар'ю Іванаўну, Каця на развітанне моцна паціснула ёй руку.

— Дзякуй, што зайшлі, — усхвалявана прамовіла яна.

— Звяно чакае цябе, Каця.

— Прыйду. Сумна без сябровак. І па рабоце змудзілася. Душа баліць.

У садзе Мар'я Іванаўна застала Лазяніка і членаў яго брыгады, старых калгасніц: Ганну Ярашэўскую, Ганну Верабей, Праскоўю Паляшчук... Яны бялілі дрэвы вапнай.

— Як ідуць справы, Мікалай Фёдаравіч?

— Угнаенняў мала, — паскар-

дзіўся той. — Патрэбны і людзі. Мая гвардыя выбіваецца з сіл.

— Добра. Людзей падашлём. Толькі працуйце сумленна.

— Стараемся. Самі бачыце. Лісце даўно ўбралі. Калі ж лётчыкі прыбудуць?

— Сёння званілі ў аэрапорт.

Турботы ў Мар'і Іванаўны і Мікалая Фёдаравіча не выпадаковыя. Толькі ў апошнія гады сад пачаў даваць плады. Летась у калгасную касу ад саду паступіла амаль 300 тысяч рублёў прыбытку, Сёлета чакаюць узяць паўмільёна.

Старшыня калгаса радасна сустраў агранома:

— Чакайце гасцей. Пятрэнка да нас прылятае!

— Лазянік вельмі чакае яго.

Толькі цяпер Мар'я Іванаўна заўважыла, як асунуўся старшыня. На твары з'явіліся новыя маршчынкі. Шмат працуе чалавек. Але каб сама Мар'я глянула ў люстэрка, то, напэўна, заўважыла б новыя маршчынкі і ў сябе. Ды ці варта звяртаць увагу на стому? Недаспала ноч, другую, затое пабывала на палях, на ўласныя вочы бачыла, як трактарысты рыхтуюць глебу, як сеюць. А як добра ў полі веснавой ноччу!

У полі аграному неабходна бываць. Не забыла яна, як трактарыст Анатоль Панцюк рабіў аграхі. Прымусіла перараць. Тое ж было і з Аляксандрам Каменчуком. Папала і брыгадзіру.

З мужам у гэтыя дні Мар'я Іванаўна амаль не бачыцца. Дзмітры не кожную ноч бывае дома. Сам працуе на трактары і таварышам дапамагае.

На полі Мар'я сустраля свайго мужа. Твар чорны, адны вочы ды зубы блішчаць, калі ўсміхнецца.

— Колькі гектараў засеялі?

— Норму перакрылі, таварыш аграном, — адказаў Дзмітры.

— Як працуе Панцюк?

— А ты злапамятная, Марыяка. Працуе Панцюк на выдатна!

— Вушы, кажуць, дадзены чалавеку, каб чуць, вочы, каб бачыць. Сама пагляджу.

Ідучы полем, Мар'я Іванаўна думала: «Шмат у нас яшчэ работы: сяўба лубіну, кукурузы, пасадка бульбы, але за людзей можна быць спакойнай. Моцна ведаюць сваю справу».

Ды хіба ў аднаго агранома шмат клопатаў. Прыйшла вясна калгасная, першая вясна сямігодкі!...

Юры ПОЛЯК

Калгас «Перамога»,
Калінкавіцкі раён.

«Песня вызвалення спяваецца па ўсёй Афрыцы». Гэтыя словы, сказаныя на Каірскай канферэнцыі салідарнасці краін Азіі і Афрыкі дэлегатам з Камеруна, вобразна і ярка адлюстроўваюць факт абуджэння велізарнага кантыненту, які па плошчы ў тры разы перавышае Еўропу, з насельніцтвам у 220 мільёнаў чалавек. Афрыканскія народы, што на працягу 400 год пралівалі слёзы і пот на плантацыях і ў рудніках каланізатараў, выпростваюць свае магутныя плечы і знішчаюць ненавісныя ланцугі каланіяльнага ўціску. Значэнне свяшчэннага полымя барацьбы за свабоду, якое разгарэлася ва ўсіх кутках Афрыкі, немагчыма апісаць.

Запаведнік рабства, святое святых каланіялізму — глыбінныя раёны чорнага кантыненту, якія да апошняга часу з'яўляліся ціхім утульным кутком для еўрапейскіх каланізатараў, дзе можна было бесклапотна за кубкам моцнай кавы адпачыць ад біржавай бойкі і рабочага руху, цяпер распяваюць песню вызвалення ў магутным хоры ўсіх афрыканскіх народаў. Цяпер пытанне толькі ў тэрмінах, калі магутная Афрыка, вызваліўшыся, стане сапраўдным гаспадаром свайго лёсу, сваіх зямель і багаццяў. А багаццяў гэтых у Афрыцы сапраўды незлічона: колькасць — няма такога віду карысных выкапняў, такіх крыніц энергіі, якіх не было б у Афрыцы.

«Афрыка — гэта скарбніца какавы, золата, алмазаў, медзі, урану, свінцу, хрому, кобальту, сурмы, нафты, — пісала нядаўна амерыканская газета «Уол-стрыт джорнэл». — Калі Захад пазбавіцца яе, то гэта будзе вялікім палітычным і эканамічным паражэннем».

Гэтае прызнанне красамоўна гаворыць аб глыбокай зацікаўленасці імперыялістычных драпежнікаў у захаванні каланіяльных устояў у Афрыцы.

На працягу стагоддзяў лёс афрыканскіх народаў вырашаўся у буйнейшых еўрапейскіх сталіцах. Увесь афрыканскі кантынент быў раскrojаны на мноства заняволеных краін і тэрыторый. Размеры калоній, захопленых сілай зброі, подкупам і ашуканствам, у шмат разоў перавышалі тэрыторыі краін-метраполій. Напрыклад: Англія магла б змясціцца на тэрыторыі сваіх уладанняў у трапічнай Афрыцы 20 разоў, Францыя — 16 разоў, Бельгія — 80 разоў, Партугалія — 22 разы.

Бязлітасная эксплуатацыя афрыканскіх народаў імперыялістычнымі прыгнатылікамі прыносіла нечуваныя звышпрыбыткі. Грошы залатой ракой ліліся ў сейфы еўрапейскіх банкіраў. Так, горнарудная кампанія «Юніён міньер дэу О'Катанга», якая эксплуатае прыродныя багацці Бельгійскага Конга, атрымала ў 1956 годзе 4 мільярды франкаў прыбытку.

За апошні час амерыканскія імперыялісты, якія не паспелі ў свой час прыняць удзел у дзяляжы афрыканскіх калоній, імкнуцца навярстаць упушчанае і зацвердзіць у Афрыцы сваё панаванне. Пад выглядам рознай «дапамогі» ў Афрыку хлынуў амерыканскі прыватны капітал. Паводле даных амерыканскага міністэрства гандлю, прыватныя капіталаўкладанні ЗША ў Афрыцы складаюць зараз больш 700 мільёнаў долараў, г. зн. павялічыліся за апошнія пяць год амаль у 2 разы. Уран, алмазы, баксіты, кобальт, свінец, каучук і іншыя важныя стратэгічныя тавары вывозяцца цяпер у ЗША. Амерыканскія нафта-

вья каралі імкнуща захапіць велізарныя нафтавыя ба-
гаці Сахары.

Але не толькі гэта цягне сюды амерыканскіх манапа-
лістаў. Велізарную ролю адыгрывае афрыканскі канты-
нент у ваенна-стратэгічных планах амерыканскіх пад-
пальшчыкаў вайны. У ваенным міністэрстве ЗША — Пен-
тагоне — Афрыка разглядаецца як база агрэсіі супроць
Савецкага Саюза і іншых краін сацыялістычнага лагера.
У некаторых афрыканскіх краінах ужо створаны буйныя
ваенна-марскія і ваенна-паветраныя базы ЗША.

Сваю рабаўнічую палітыку каланізатары любяць пры-
крываць наскрозь фальшывым сцягам сваёй «цывіліза-
тарскай» місіі ў Афрыцы. Але вось плады гэтай місіі:
у Французскай Заходняй Афрыцы толькі 10 працэнтаў
дзяцей школьнага ўзросту ходзяць у школу, у Мазамбі-
ку, дзе партугальскія каланізатары пануюць 453 гады,
створана толькі адна вышэйшая навучальная ўстанова.
Англіійскія «цывілізатары» плануюць павялічыць коль-
касць навучэнцаў у сярэдніх школах Ньясаленда за
1957—1961 гады са 120 да... 270 чалавек. А ў Ньяса-
лендзе насельніцтва складае 3 мільёны чалавек!

У Афрыцы кожнае чацвёртае дзіця памірае ва ўзросце
да аднаго года. Пануюць туберкулёз, трахома, сіфіліс,
малярыя. У Бельгійскім Конга ад малярыі штогод памі-
рае 50 тысяч жыхароў. У Алжыры родная мова карэнна-
га насельніцтва арабская. Аднак тут яна лічыцца замеж-
най мовай, тым часам французская мова выкладаецца ў
школах як нацыянальная мова.

Каланіялізм у Афрыцы дзейнічае са страшэннай жор-
сткасцю. Карныя экспедыцыі англічан працягваюць зні-
шчаць насельніцтва Кеніі. Штыкі шасцісоттысячнай арміі
французскіх каланізатараў афарбаваны крывёй многіх
алжырскіх маці, дзяцей і старых толькі за тое, што яны
спачувалі нацыянальна-вызваленчай барацьбе. Ужо
700 тысяч лепшых сыноў і дачок алжырскага народа
сталі ахвярамі крывавай, бруднай вайны, якую вядуць
пяты год французскія імперыялісты ў Алжыры. Толькі
з лістапада 1957 года па студзень 1959 года каланіяль-
ныя ўлады пакаралі смерцю больш 5 тысяч грамадзян
Камеруна, а колькасць зняволеных перавысіла 50 тысяч
чалавек, уключаючы жанчын і дзяцей.

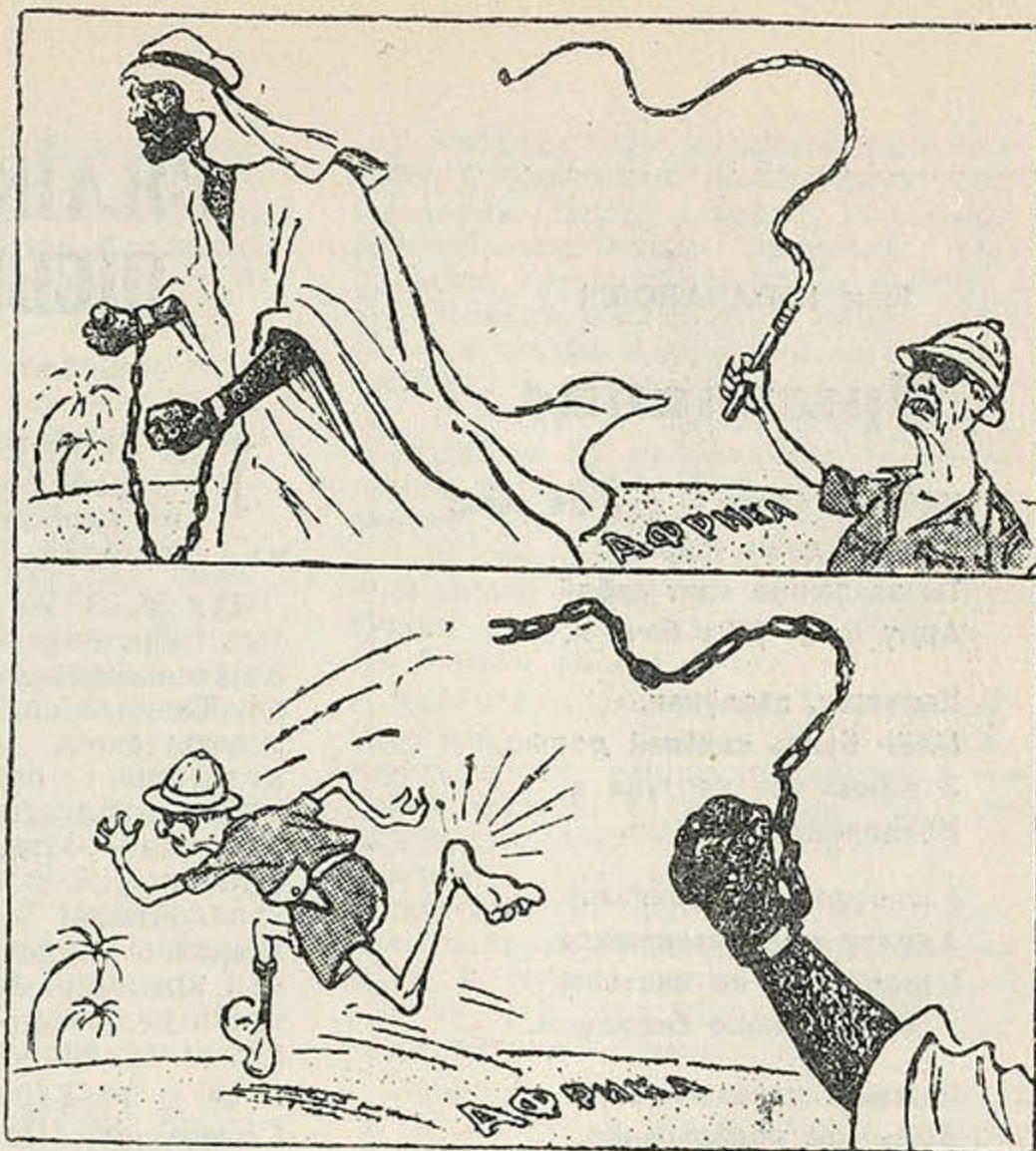
Аднак нішто не можа сакрушыць волю народаў Афры-
кі да нацыянальнай свабоды. Магутныя хвалі нацыяналь-
на-вызваленчай барацьбы пераліваюцца з краю ў край па
афрыканскім кантыненте.

Цяпер тут існуе 9 незалежных дзяржаў: Аб'яднаная
Арабская Рэспубліка, Туніс, Марока, Лівія, Ліберыя, Су-
дан, Эфіопія, Гана, Гвінейская Рэспубліка. Амаль ва ўсёй Паўноч-
най Афрыцы, за вы-
ключэннем Алжыра, га-
небны каланіяльны рэ-
жым ужо знішчаны, а
з абвешчэннем неза-
лежнасці Ганы і Гві-
неі яму нанесены цяж-
кі ўдар і ў трапічнай
Афрыцы.

Але ўсё яшчэ каля
150 мільёнаў афрыкан-
цаў жыве ва ўмовах
каланіяльнага рабства.
Гэтыя людзі пакуль па-
кутуюць у няволі, але
зара вызвалення ўсё
ярчэй і ярчэй разга-
раецца і над іх бамбу-
кавымі хацінамі.

Па ўсёй Афрыцы
ўзнікаюць масавыя на-
цыянальныя арганіза-
цыі, якія ўзначальва-

Каланіялізм прыносіць
галечу і разарэнне наро-
дам.

Мал. М. Абрамава.

юць барацьбу за незалежнасць. Гэта фронт нацыяналь-
нага вызвалення Алжыра, Саюз насельніцтва Камеруна,
Афрыканскія нацыянальныя кангрэсы Паўднёва-Афры-
канскага Саюза, Уганды, Танганьікі, Ньясаленда і іншых
краін. Гэтыя арганізацыі яднаюць шырокія слаі насель-
ніцтва: рабочых, сялян, інтэлігенцыю, нацыянальную
буржуазію. Расце і мацее афрыканскі пралетарыят.

Залог поспеху ў барацьбе супроць каланізатараў афры-
канскія народы бачаць у сваёй магутнай зброі — адзін-
стве. Яркім сведчаннем мацнення адзінства народаў
Афрыкі з'явілася канферэнцыя ў Аккра — сталіцы ма-
ладой дзяржавы Ганы. Адбывалася яна ў снежні мінулага
года. У канферэнцыі ўдзельнічала каля 300 дэлегатаў ад
62 арганізацый 28 краін. Канферэнцыя прайшла пад ло-
зунгам «Рукі прэч ад Афрыкі, Афрыка павінна быць
свабоднай!» Дэкларацыя, прынятая канферэнцыяй, нясла-
віць «ганебную сістэму каланіялізму і імперыялізму, якая
набыла найбольш крайнія і жорсткія формы ў Алжыры,
Камеруне, Цэнтральнай Афрыцы, Кеніі і Паўднёва-
Афрыканскім Саюзе, на партугальскіх тэрыторыях Анго-
ла, Мазамбік, астравах Прынсіпе і Сан-Томе, дзе карэн-
нае насельніцтва жыве пры рэжыме каланіяльнага фа-
шызму».

У Каіры з 2 па 8 лютага 1959 г. працавала канферэн-
цыя моладзі краін Азіі і Афрыкі. У сваіх аднадушна
прынятых рашэннях маладыя патрыёты пакляліся зма-
гацца мужна, доблесна і рашуча за вызваленне сваіх
краін.

Нацыянальна-вызваленчая барацьба афрыканскіх на-
родаў ператварыла Афрыку, якую амерыканскія імперыя-
лісты цынічна называлі «кантынентам, забытым богам у
запас», у бурлячы кацёл. Няспынна прыходзяць весткі
аб новых і новых народных паўстаннях у Афрыцы.

У канцы лютага г. г. англійскія газеты паведамілі,
што ў тры раёны Ньясаленда пасланы англійскія войскі
і паліцэйскія сілы са слезатэчывым газам, каб падавіць
выступленні афрыканцаў, якія змагаюцца за свае правы.
Нядаўна Арганізацыя Аб'яднаных Нацый закончыла раз-
гляд пытання аб прадстаўленні незалежнасці Камеруну
на сваёй спецыяльна прысвечанай гэтаму сесіі. Камерун-
скія патрыёты ў маі 1955 года ўзяліся за зброю супроць
каланізатараў. Маштабы вайны ўзрастаюць. Французскія
каланіяльныя ўлады сцягнулі ў Камерун ужо больш
70 тысяч салдат. Але народ Камеруна не здаецца, ён
ідзе на смерць у імя свабоды. У гэтай свяшчэннай ба-
рацьбе ён знаходзіць гарачую падтрымку ўсіх народаў
Азіі і Афрыкі, усяго прагрэсіўнага чалавецтва.

Песня вызвалення спяваецца па ўсёй Афрыцы.

Б. ВАСІЛЬЕУ

Янка НЕПАЧАЛОВІЧ

Прызнанне

Цябе не ўбачу — сам не свой,
Гарыць душа юначая:
Ты заслانیла свет сабой,
Адну цябе ў ім бачу я.

Харошая, павеўная,
Маёй будзь светлай доляю.
З табою ўсё напэўна я
Няздолае здолею.

І шчасце, што завязана,
Адразу мне развязацца.
І што нікім не сказана,
У песнях мною скажацца.

Пазнаем непазнае,
Абдымем неабдымае.
У жыцці маім, каханая,
Ты будзеш гаспадыняю.

Ты мне адкрыеш свет сабой,
Дзе мары стануць яваю;
Апорай буду я тваёй,
А ты — маёю славаю.

Жонка

Маё сэрца пярэ ў захапленні,
Зоркі з неба мне дораць праменні.
Першы раз я назваў цябе жонкай,
Гэта слова ўзнялося так звонка,
Што напэўна пачулі суседзі
І, нябось, усміхаюцца недзе...
Мы з'ядналі ў жыцці усе дарогі,
Хай мінаюць нас смуткі, трывогі,
Няхай шчасце нам льецца бясконца,
Так, як льюцца праменні ад сонца.

Ул. МАЛАШКЕВІЧ

Ручаёк

Ён чутны быў ледзь-ледзь учора,
Звінеў, як быццам струнаў медзь.
А сёння палявой разорай
Пабег на рэчку паглядзець.

Імкліваю і тонкай жылкай
Бяжыць ён з горак да нізін.
І там, дзе дзвюх дарог раззілак,
Падмыў карэнні ён асін.

А потым, выскачыўшы ліха,
Ён крыгу нат' прасвідраваў.
Ён непрыкметны, мелкі, ціхі,
Ды шмат зрабіў вялікіх спраў.

Міхась ПАРАХНЕВІЧ

ВЯЛІКІ РУСКІ ПІСЬМЕННІК

1 КРАСАВІКА 1959 года споўнілася 150 год з дня нараджэння вялікага рускага пісьменніка — Мікалая Васільевіча Гоголя.

Імя М. В. Гоголя належыць да ліку тых імён, якія складаюць гонар усяго шматнацыянальнага савецкага народа. Творчая спадчына Гоголя — гэта залаты фонд рускай нацыянальнай культуры і разам з тым вострая зброя савецкага народа ў барацьбе з цёмнымі рэакцыйнымі сіламі буржуазнага свету, з капіталістычнымі перажыткамі ў свядомасці людзей. Выдатныя творы Гоголя — невычэрпная крыніца любові пісьменніка да сваёй радзімы, барацьбы за яе свабоду, за яе вялікую будучыню.

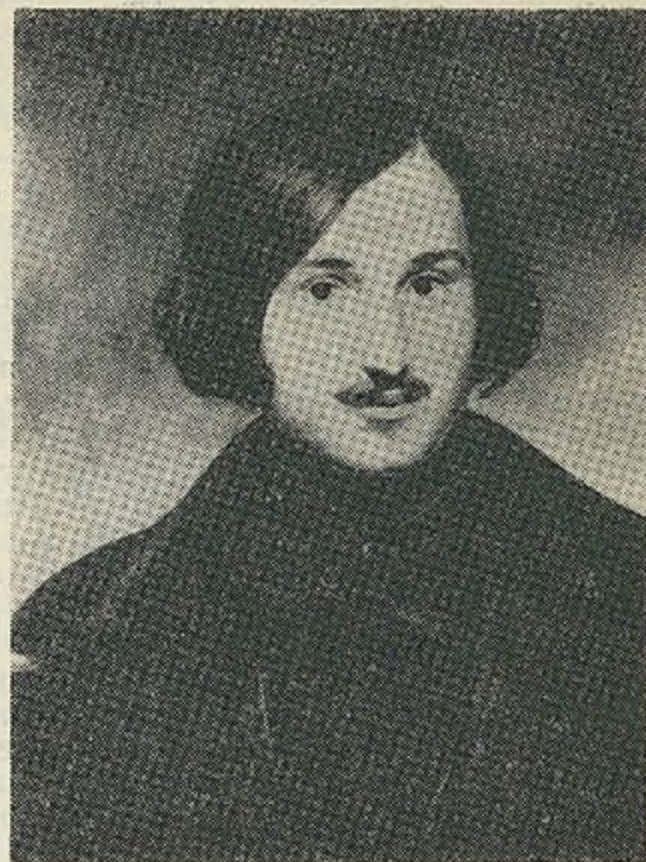
М. В. Гоголь нарадзіўся ў мястэчку Сарочынцы Палтаўскай губерні ў сям'і памешчыка. Дзіцячыя гады правёў у маёнтку бацькі — вёсцы Васільевыцы Міргарадскага павета. Бацька пісьменніка, В. А. Гоголь, быў даволі культурны і таленавіты чалавек. Ён пісаў вясёлыя камедыі з украінскага жыцця, цікавіўся народнай творчасцю.

Юнак Гоголь атрымаў адукацыю ў Нежынскім ліцэі. Ліцэісты зачитваліся Пушкіным, завучвалі напаміны вольналюбівых вершы паэта-дэкабрыста К. Ф. Рылеева. Вялікі ўплыў на маладога Гоголя рабілі лекцыі прафесара Белаусава, які, наперакор пануючаму ў ліцэі рэжыму, выходзіў сваіх вучняў у вольналюбівым духу. У выніку Белаусава абвінавачваюць у вальнадумстве і звальняюць з ліцэя.

Скончыўшы ліцэй, Гоголь марыць аб дзяржаўнай дзейнасці ў галіне юстыцыі. Яму здаецца, што там ён найлепш зможа адстаяць справядлівасць, абараняць слабых ад крыўдзіцеляў. У 1829 г. ён едзе ў Пецярбург, спадзеючыся паступіць на работу ў выбранай ім сферы дзейнасці. Адначасова ён друкуе сваю юнацкую паэму «Ганс Кюхельгартэн». Але ў сталіцы ён з самага пачатку жорстка расчароўваецца. Паэма поспеху не мела; замест карыснай дзяржаўнай дзейнасці Гоголю прыйшлося паступіць дробным чыноўнікам у адзін з дэпартаменту сталіцы і на ўласным вопыце адчуць цяжкае жыццё бедняка.

Жыццё Гоголя змяняецца карэнным чынам пасля сустрэчы з А. С. Пушкіным, які хутка становіцца другам і літаратурным настаўнікам пачынаючага пісьменніка, абуджае ў ім цікавасць да жыцця народа. Сувязь з Пушкіным і Бялінскім садзейнічала і таму, што Гоголь парывае з чыноўніцкай службай і вырашае цалкам прысвяціць сябе літаратурнай дзейнасці.

У 1831 годзе выходзіць у свет першая, а затым і другая частка кнігі Гоголя «Вечары на хутары бліз Дзіканькі». У цэнтры гэтай кнігі, якую з захапленнем сустрэлі чытачы, стаіць народ. «Вечары» адлюстравалі

М. В. Гоголь.

зусім новы свет народнай паэзіі. Паэтычныя вобразы дзяўчат і парубкаў Ляўко і Ганны, Грыцько і Параскі, Вакулы і Аксаны сцвярджалі шчасце жыцця, непераможную сілу народа.

У 1834 г. Гоголь чытае цыкл лекцый па гісторыі ў Пецярбургскім універсітэце. Ён захапляецца гісторыяй Украіны, збірае украінскія народныя песні. Асабліва вабіць Гоголя гісторыя украінскага народа ў момант яго барацьбы за сваю нацыянальную незалежнасць. У выніку пісьменнік стварае выдатную гістарычную аповесць «Тарас Бульба», героем якой з'яўляецца сам народ. У 1835 г. аповесць была змешчана ў зборніку «Міргарад». Вольналюбівы украінскі народ выступае тут як галоўная сіла гісторыі. Увасабленнем яго становіцца гераічны вобраз «бацькі» — Тараса. Тарас — гэта ўвасабленне народнай праўды, прастаты, вялікадушнасці, ільвінай храбрасці. Тарас — сапраўдны патрыёт, бязлітасны да ворагаў радзімы. Ён карае смерцю ўласнага сына, які стаў здраднікам. Пачуццё нацыянальнага гонару, любоў да свабоды — адметныя рысы характару Тараса. Ён ідзе на страшэнныя пакуты ў імя радзімы, але смерць яго здаецца цудоўнай, таму што гэта смерць за вялікую народную справу.

«Тарас Бульба» — адзін з найвыдатнейшых твораў сусветнай літаратуры. Пасля з'яўлення гэтай аповесці В. Г. Бялінскі паставіў Гоголя побач з Пушкіным на чале ўсёй рускай літаратуры.

Не менш выдатным творам Гоголя з'явілася і яго аповесць «Шынель» — лепшая рэч з цыкла «Пецярбургскіх аповесцей», дзе пісьменнік становіцца на абарону маленькага чалавека, прыніжанага магутнымі людзьмі тагачаснага свету. Вялікі гуманіст гора праэтэстуе супроць жыцця, дзе рабуюць не толькі шынелі, але і само жыццё людзей. Следам за Пушкіным ён зрабіў героем сваёй творчасці разначынца, маленькага чалавека, узяўся ад спачування забітым людзям да

гнеўнага выкрыцця іх прыгнатыні-каў.

Гогаль-патрыёт востра адчуваў супярэчнасць паміж веліччу сваёй краіны, патэнцыяльнай магутнасцю яе народа, які ажыццявіў у 1812 годзе вялікі подзвіг вызвалення ад знешняга ворага, і тагачаснай сацыяльна-палітычнай адсталасцю Расіі. Письменнік цяжка перажываў долю народа, заняволеннага прыгоннікамі. Выкрыццё прыгоннага рабства, унутраных ворагаў айчыны — чыноўнікаў і памешчыкаў — выклікала да жыцця лепшыя творы Гогаля: камедыю «Рэвізор» і паэму «Мёртвыя душы», сюжэты якіх падказаў пісьменніку Пушкін.

Тэмай камедыі «Рэвізор» з'яўляецца выкрыццё бюракратычнага апарата царскай Расіі. Хоць дзеянне адбываецца ў правінцыяльнай глушы, як быццам вельмі далёка ад сталіцы, але парадкі там зусім такія ж, як і ў іншых гарадах Расійскай імперыі. Шэсць чыноўнікаў з гараднічым на чале ажыццяўляюць уладу ў давераным ім горадзе шляхам самага нахабнага рабунку, гвалту і самавольства. У горадзе пануе хабарніцтва, казнакрадства, здзекі з людзей. Рыхтуючыся да прыезду рэвізора, чыноўнікі імкнуцца стварыць бачнасць парадку, пакідаючы ў недатыкальнасці ўсю сістэму злоўжыванняў, правапарушэнняў і драпежніцтва.

Паказваючы поўнае разлажэнне чыноўна-бюракратычнага апарата царскай Расіі, Гогаль нанёс сваёй камедыяй сакрушальны ўдар па тых устоях, на якіх трымалася ўся адміністрацыйная дзяржаўная машына самадзяржаўна-прыгонніцкай Расіі.

...Дзверы расчыніліся са скрыпам, і дзяўчына на пары семнацатай вясны, абвітая змрокам, баязліва азіраючыся і не выпускаючы драўлянай ручкі, пераступіла цераз парог.

Малюнак: М. Г. Дзерэгуза да «Майскай ночы» Гогаля.

Смелае выкрыццё дзяржаўных парадкаў у камедыі выклікала ў рэакцыйных колах страшэнныя напады на Гогаля. Письменнік вырашае выехаць за мяжу. Гэта была свайго роду палітычная эміграцыя.

Жывучы далёка ад радзімы — у Швейцарыі, Францыі, потым у Італіі, Гогаль працягвае творчую работу. Ён піша свой геніяльны твор — паэму «Мёртвыя душы». Гэта шырокае палатно, якое паказвае ва ўсім непрыкрытым выглядзе стаўпоў памешчыцка-прыгонніцкай дзяржавы. Перад намі цэлая галерэя вобразаў памеснага і чыноўнага дваранства, тых, хто распараджаўся лёсам мільёнаў прыгонных сялян. Тут і скупы памешчык-кулак Сабакевіч, і нахабнік, п'яніца і скандаліст Наздроў, і скнара Плюшкін, які страціў чалавечае аблічча і ператварыўся ў «прарэх на чалавечстве», і балбатун Манілаў, і дубінагалавая памешчыца Каробачка, якая жыве абмежаванымі інтарэсамі сваёй утробы, і іншыя «існавальнікі». На фоне памешчыкаў і правінцыяльных чыноўнікаў, якіх Гогаль малюе як верных слуг прывілеяванага дваранскага саслоўя, выступае фігура прадпрыемца Чычыкава. Чычыкаў з'яўляецца жывым уасабленнем драпежніцтва, цынізму, лісліваці і бяздушнасці, якія параджаліся светам усеагульнага ашуканства, пошласці і бесчалавечнасці.

Аднак за гэтай жудаснай галерэяй мёртвых душ пісьменнік паказвае жывыя душы народа, велізарныя масы сялянскай Расіі. Письменнік не толькі гаворыць пра народныя пакуты, але перш за ўсё любіцьца народам, малюючы яго сілу, таленавітасць, кемлівасць, незвычайную працавітасць і любоў да свабоды. Праз усю паэму праходзіць тэма народа, яго велізарных падспудных сіл, пакуль яшчэ скаваных самадзяржаўна-прыгонніцкім рэжымам. Уасабленнем народных сіл, рускага нацыянальнага характару з'яўляецца неўміручы вобраз тройкі, што імкліва ляціць уперад. Гогалеўская тройка, якая віхрам рассякае паветра, — гэта сама радзіма, Расія. «Ляціць міма ўсё, што ні ёсць на зямлі, і, скока пазіраючы, саступаюць і даюць ёй дарогу іншыя народы і дзяржавы».

У другім томе «Мёртвых душ» Гогаль меў намер намалюваць галерэю станоўчых вобразаў расійскай рэчаіснасці. Але сама жыццёвая праўда паўстала супроць яго замыслу. Сярод пануючых класаў самадзяржаўна-прыгонніцкай дзяржавы не было сіл, якія маглі б садзейнічаць адраджэнню Расіі. Яе веліч уасабляў толькі працоўны народ, які быў у кабале, і рэвалюцыйныя сілы, што змагаліся з самадзяржаўем, а пісьменнік быў адарваны ад перадавога грамадскага руху. Работа над другім томам паэмы не задавальняла пісьменніка: як вялікі мастак, ён адчуваў разыходжанне сваёй кнігі з праўдай жыцця і скончыў тым, што спаліў яе. Ад другога тома засталася толькі некалькі раздзелаў.

У апошнія гады жыцця Гогаль аказаўся ў акружэнні рэакцыйных клерыкальных колаў і падпаў пад уладу рэлігійна-містычных настрояў. Пад уплывам гэтых настрояў ён напісаў і апублікаваў рэакцыйную кнігу «Выбраныя месцы з перапіскі з сябрамі». Бялінскі ў сваім славутым «Пісьме да Гогаля» з законнай рэзкасцю абрушыўся на гэтую кнігу. Дарагой цаной заплаціў Гогаль за сваю памылку. Ён перажыў цяжкі творчы крызіс, знішчыў амаль усе свае новыя творы і скончыў заўчаснай і трагічнай смерцю. Памёр М. В. Гогаль 21 лютага 1852 г.

Але ўсё ж заслугі пісьменніка неўміручыя. Пра Гогаля Н. Г. Чарнышэўскі пісаў: «Вялікага розуму і высокай натуры чалавек быў той, хто першы навучыў нас ведаць нашы недахопы і грэбаваць імі. І што б напаследак ні зрабіла з гэтага вялікага чалавека жыццё, не ён быў вінаваты ў тым. І калі чым збятэжыў нас ён, усё гэта мінула, а неўміручыя застаюцца заслугі яго».

Вобразы Гогаля не раз служылі У. І. Леніну ў яго барацьбе з ворагамі рэвалюцыі — лібераламі, меншавікамі і інш. Разам з тым Ленін пісаў, што ідэі Гогаля і Бялінскага «рабілі гэтых пісьменнікаў дарагімі... усякаму прыстойнаму чалавеку на Русі».

Увесь савецкі народ па праву ганарыцца вялікім пісьменнікам-патрыётам, які ў сваіх выкрывальных творах наvekі заклімаў пошласць і подласць, дармаедства і паразітызм эксплуатацыйных класаў самадзяржаўна-прыгонніцкай Расіі.

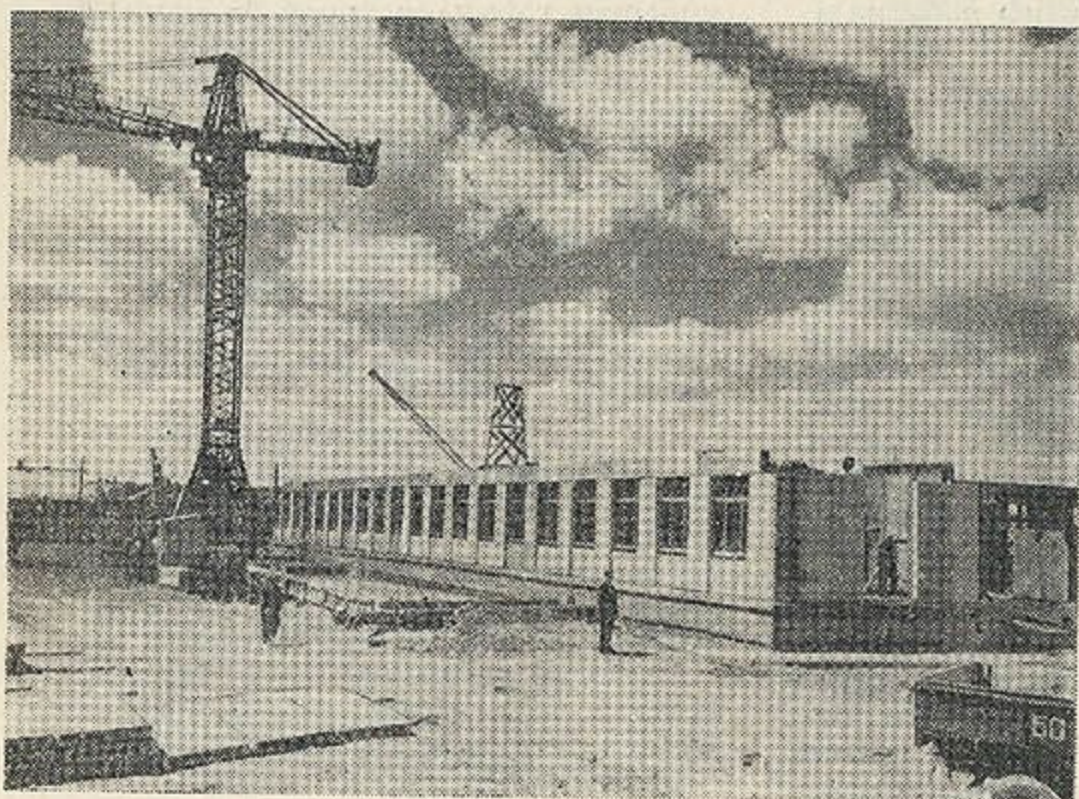
К. КАЗЛОВА,

кандыдат філалагічных навук.

- Мёртвыя душы... — сказала ва ўсіх адносінах прыемная дама.
- Што, што? — падхапіла гасця ўся ў хваляванні.
- Мёртвыя душы!..

Малюнак А. М. Лапцева да «Мёртвых душ» Гогаля.

На здымку: будаўніцтва школы з порыстых панелей.

Новы будаўнічы матэрыял

Нядаўна Навукова-даследчы інстытут будаўнічых матэрыялаў БССР распрацаваў новы будаўнічы матэрыял — аглапарыт. Гэта штучны порысты матэрыял, атрыманы спяканнем і ўспучваннем звычайных легкаплаўных глін і суглінкаў.

Маючы аглапарыт, можна атрымаць лёгкія бетоны: цепаізаляцыйныя, бетоны для сцен і для нясуцых канструкцый, якія шырока ўжываюцца пры цяперашнім буйнапанельным домабудаўніцтве. Мінскі цагельны завод № 3 ужо асвоіў вытворчасць аглапарыту.

Лекавая бялізна

У снежні 1958 г. Віцебская трыкатажная фабрыка «КІМ» прыступіла да перапрацоўкі сінтэтычнага хларынавага шоўку. З хларынавага валакна будзе вырацоўвацца лекавая бялізна, гладкая і з начосам. Сінтэтычнае валакно, хларын, вырацоўваецца з высокамалекулярнай смалы, атрыманай шляхам палімерызацыі хлорвінілу.

Хларынавае валакно не гарыць, дрэнна паглынае вільгаць, валодае высокай устойлівасцю пры ўздзеянні шчолачаў, кіслот. Недахопам хларынавай бялізны з'яў-

ляецца малая ўстойлівасць супроць высокіх тэмператур, таму што пры тэмпературы 60—65° яна пачынае размякчацца і дэфармавацца.

Галоўная медыцынская інспекцыя Міністэрства аховы здароўя СССР рэкамендуе насіць лекавую хларынавую бялізну мужчынам і жанчынам пры вострых, а галоўным чынам пры хранічных захворваннях ішыясам, радыкулітам і інш.

Прынцып лекавага ўздзеяння хларынавай бялізны яшчэ недастаткова вивучаны, але мяркуецца, што яго дзеянне абгрунтавана на ўласцівасцях электрызацыі пры трэнні аб паверхню цела. Узнікаючыя электрычныя зарады дзейнічаюць на крывяносныя сасуды і нервовую сістэму арганізма чалавека, садзейнічаючы зніжэнню хваравітых з'яў. Лекавая бялізна добра сябе зарэкамендавала, і попыт на яе ўвесь час павялічваецца.

Эластычныя капронавыя панчохі

Створан новы від капронавай ніткі, якая мае павышаную моцнасць і здольнасць падоўжвацца пры расцягванні: 1 метр такой ніткі расцягваецца да 2—3 метраў. Зверху нітка мае губчаты

выгляд, навоабмацак мяккая, шарсцістая.

Такая нітка можа быць ужыта як у ткацтве, так і ў вырабе трыкатажных і панчошна-шкарпэткавых вырабаў. Рыжская фабрыка «Аўрора» асвоіла вырацоўку жаночых панчохаў з капрону з павышаным расцягваннем на катонных машынах. Панчохі, вырабленыя з эластычнай капронавай ніткі, таксама валодаюць цеплавымі якасцямі і павышанай моцнасцю: асаблівасцю гэтых панчохаў з'яўляецца іх размер: 45—46 см даўжыня паголенка і 17—18 см даўжыня следа панчохі. Тым не менш, панчохі гэтыя прыдатны для ўсіх размераў жаночай нагі.

У сучасны момант на Віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыцы «КІМ» вядзецца асваенне эластычнай капронавай ніткі. У бліжэйшы час яна прыступіць да выпуску эластычных капронавых панчохаў, і нашы жанчыны змогуць купляць іх у магазінах.

Сапернікі крышталю

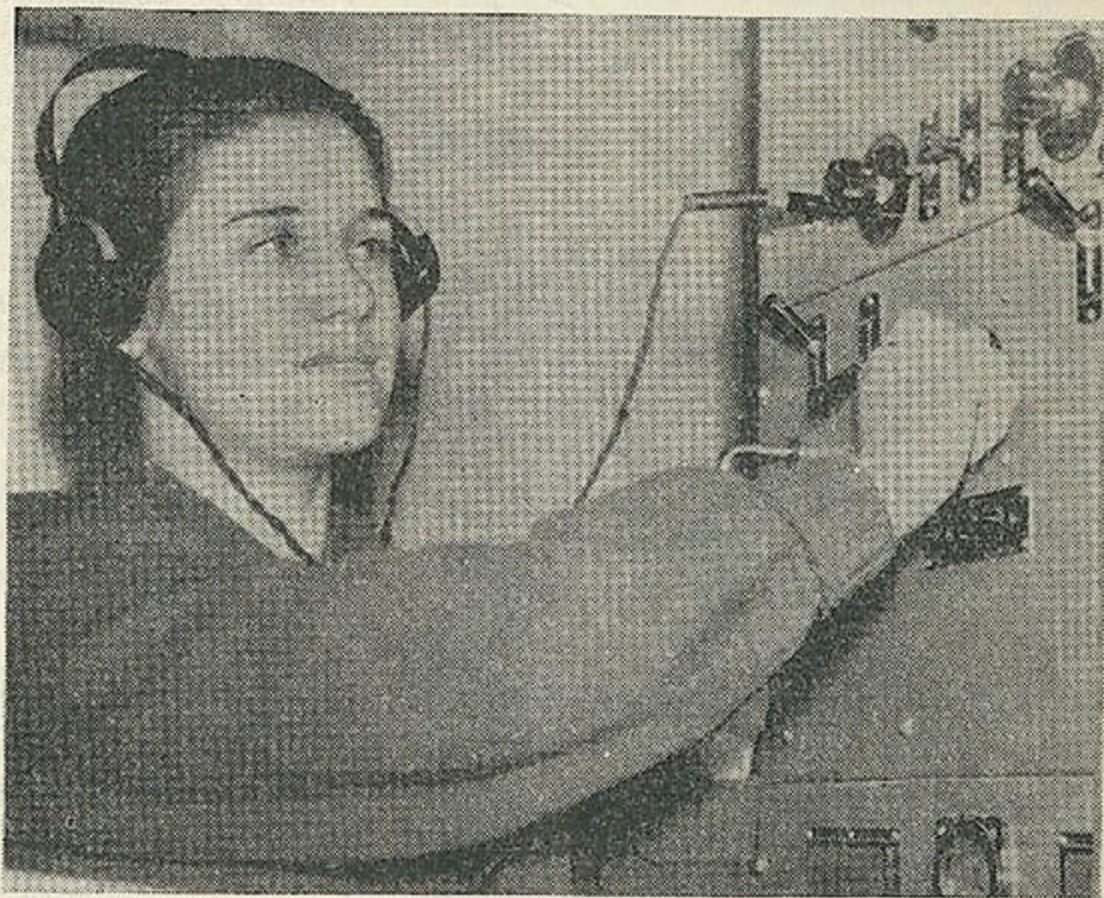
Вельмі прыгожыя вырабы з крышталю. Але як многа трэба затраціць намаганняў для шліфоўкі тонкіх граняў.

дзіўных малюнкаў. Крышталь вельмі дарагі. А Ленінградскі завод імя «Комсомольской правды» выпускае новы від «крышталю» — з пластыку. На вазах і блюдах для тартоў, пячэння, фруктаў выкананы цудоўныя малюнкi, сапраўдныя творы мастацтва. Гэтыя вырабы стойка сапернічаюць з сапраўдным крышталем.

Вулканы — і пасуда!

Багацці нашай Радзімы незлічоныя. Вучоныя, як добрыя гаспадары, імкнучыся выкарыстаць усе выкапні з найбольшай каштоўнасцю. І не толькі карысныя выкапні, а нават вулканічныя попелы, якія дзесяцігоддзі ляжаў як непатрэбнае насласенне на зямной паверхні.

Паклады такога «багацця» выяўлены блізу горада Магадан. Вучоныя выкарысталі іх для вытворчасці... шкляной пасуды і нават лёгкіх сцянных блокаў для дамоў.

Другі год працуе радыстам у калгасе імя Варашылава Зельвенскага раёна Надзея Адамовіч. Калгаснікі з павагай гавораць аб ёй, таму што яна ўважліва сочыць, каб радыёперадачы праходзілі без перашкод, гучалі добра. Радыёвузел працуе бесперабойна.

На здымку: Н. Адамовіч за наладкай радыёапаратуры.
Фота П. Захарэнка.

Ядзвіга БЯГАНСКАЯ

Мал. А. Іванова.

Вось і вясна прышла. Сонейка выпусціла на волю ўсе свае праменні і праменьчыкі, і яны пачалі будзіць зямлю ад доўгага зімовага сну.

Зацвыркалі верабі на галінках; зазеленела траўка на праталінках; зазвінелі-заспявалі вясёлыя веснавыя ручаінкі.

— Дзядуля, зрабі мне караблік, — папрасіў Андрэйка. — Я яго на ручай пусціць хачу.

— А з чаго рабіць будзем? — запытаў дзядуля.

— Як гэта з чаго? З паперы вядома, — сказаў Андрэйка.

— Ну, які гэта карабель з паперы? Ён жа адразу размокне, патоне. Бяжы лепш пад павець ды прынясі кавалачак сасновай кары. З яе мы і зробім табе караблік.

Андрэйка пляснуў ад радасці ў далоні і, моцна бразнуўшы дзвярыма, выбег з дома.

— Вось, дзядуля! — убягаючы з двара і кладучы на стол некалькі вялізных кавалкаў сасновай кары, весела ўсклікнуў Андрэйка.

— Тут, браце мой, на цэлую флатылію будаўнічага матэрыялу хопіць, — пажартаваў дзядуля, дастаючы з кішэні свой адмысловы сцізорык.

Агледзеўшы на парадку кожны кавалак кары, дзядуля спыніўся на адным і прыняўся за справу. Востры бліскучы сцізорык быў такім паслухмяным у руках дзядулі, што Андрэйка не без зайздрасці падумаў: «Вось каб я так умеў...»

Неўзабаве караблік быў гатовы. Маленькі, зграбны, ён стаяў на сталі, і Андрэйка не мог адвесці ад яго сваіх зачараваных вачэй. Тут быў і капітанскі мосцік, і прасторная палуба, і высокія мачты, на адной з якіх вісеў маленькі чырвоны сцяжок.

— А як жа без капітана? — запытаў Андрэйка, узняўшы на дзядулю свой заклапочаны позірк.

— І сапраўды, як жа гэта без капітана? — у тон унуку сказаў дзядуля.

— Я прыдумаў! — усклікнуў раптам Андрэйка, зрываючыся з месца.

Не паспеў дзядуля што-небудзь уцяміць, як Андрэйка паставіў перад ім скрынку са сваімі даўно забытымі цацкамі і, пакорпаўшыся ў ёй, дастаў маленькага матроса з пластмасы.

— Вось! — узрадавана ўсклікнуў Андрэйка. — Ён будзе нашым адважным капітанам.

Прымацаваўшы капітана на яго капітанскім мосціку, Андрэйка яшчэ раз задаволена агледзеў

свой караблік, схопіўшы яго са стала, пусціўся на вуліцу.

Вось і ручай. Ён іскрыцца, пые на веснавым сонейку, змятаючы на сваім шляху ўсе перашкоды. Які ён быстры, які вясёлы! Андрэйка асцярожна апускае на яго свой лёгкі караблік, і той, падхоплены імклівым патокам, бяжыць, памахваючы сваім чырвоным сцяжком. Бяжыць за ім і Андрэйка з вясёлымі сябрамі.

А вось і возера. Яно цяпер шырокае, шырокае, нават берагоў не відаць. Да яго і спяшаецца гэты быстры ручай з Андрэйкавым караблікам.

— Глядзіце, колькі чаек! — усклікнуў нехта з хлопчыкаў.

— Гэта яны рыбу ловяць, — сказаў маленькі разважлівы Талік.

Загледзеліся дзеці на возера, на белакрылых чаек і забыліся пра ўсё на свеце. «Ой, а караблік?» — успомніў раптам Андрэйка. Ён акінуў вачыма ручай і ўбачыў далёка наперадзе, ля самага возера, запаветны чырвоны сцяжок.

«Што цяпер будзе з маім маленькім адважным капітанам?» — у роспачы думаў Андрэйка, і няпрояслыя слёзы засцілалі яго вочы.

І раптам...

— Глядзіце, глядзіце, чайка хоча схопіць караблік! — усклікнуў нехта з хлопчыкаў.

І сапраўды, адна з белакрылых птушак, што кружыліся над возерам, заўважыла маленькі Андрэйкаў караблік і каменем кінулася ўніз.

Ад жаху Андрэйка нават вочы заплюшчыў.

— Яна ляціць сюды, на наш бераг! — узрадавана закрывалі дзеці і кінуліся туды, дзе сярод прыбрэжных каменяў села чайка. Заўважыўшы хлопчыкаў, птушка ўзмахнула сваімі белымі вялікімі крыламі і паляцела прэч.

— Капітан! Капітан карабля! — узрадавана ўсклікнуў Андрэйка, угледзеўшы на пяску сярод водарасцей свайго маленькага адважнага капітана.

І. К. Ермалаева з в. Саломенка пытае, чым можна лячыць падагру.

ПАДАГРА

Прафесар М. С. МАРШАК

Падагра, што азначае па-грэчаску «жорсткі боль у нагах», была вядома ўжо ў глыбокай старажытнасці егіпцянам і арабам, яе апісвалі ўрачы антычнай Грэцыі і Рыма. Аднак устаноўлена, што падагра — хвароба абмену рэчываў. Абмен рэчываў у некаторых людзей з-за розных, не заўсёды ясных прычын пачынае паступова змяняцца.

На падагру часцей хварэюць поўныя людзі, прычым жанчыны значна радзей, чым мужчыны.

Пры падагры наглядаюцца тыповыя вострыя болі ў суставах (найчасцей вялікага пальца нагі). Звычайна прыступ пачынаецца ў начны час раптоўна. Але не заўсёды ён бывае моцны — часам узнікае толькі нязначнае павышэнне адчувальнасці, пачырваненне скуры над суставамі, пасля чаго ён злёгка прыпухае.

З'яўленне падагры цесна звязана з няправільным, дакладней залішнім, харчаваннем. Часта гэтае захворванне з'яўляецца адначасова з атлусценнем, выкліканым у першую чаргу празмерным ужываннем мясных прадуктаў.

Для папярэджання і лячэння падагры рашаючае значэнне мае дыета. У людзей, схільных да атлусцення, яна можа прадукціліць развіццё захворвання. Калі ўжо з'явіліся хруст і невялікія болі ў суставах, то правільнае харчаванне з'яўляецца асноўным лячэбным сродкам. Яно таксама мае важнае значэнне пры частых абменных захворваннях суставаў падагрычнага характару.

Якім жа павінен быць харчовы рэжым?

Супы для хворых трэба рабіць з гародніны, з малака, а соусы — на малаце, смятане або на гароднінным адвары. Мяса і рыбу трэба адварваць. Мяса можна і тушыць, але мясны сок не ўжываць. Колькасць мяса і рыбы ў рацыёне трэба наогул абмежаваць (не больш 100 грамаў 2—3 разы ў тыдзень).

Пры захворваннях падагрычнага характару работа печані вельмі часта парушаецца, нярэдка ў печані і жоўцевым пузыры з'яўляюцца камені. Яйка мае рад рэчываў (халестэрын — у жаўтках, цысцін — у бялках), якія пры празмерным ужыванні абцяжарваюць работу печані і садзейнічаюць утварэнню каменяў. Таму рэкамендуецца ўжываць яйкі толькі для прыгатавання ежы і прытым не больш аднаго яйка ў дзень.

Малако, сыракваша, кефір, тварог і іншыя малочныя прадукты павінны складаць абавязковую частку штодзённага меню. Гэтыя прадукты садзейнічаюць лепшай рабоце печані.

Стравы з круп, лапшы і макаронных вырабаў можна ўжываць у звычайнай колькасці (каля 80 грамаў у дзень), аднак залішняя колькасць гэтых прадуктаў можа прывесці да тлустасці, якая часта назіраецца пры падагрычных захворваннях. Трэба як мага менш з'ядаць гароху, фасолі і іншых бабовых.

Вельмі карысны гародніна і зеляніна, фрукты і ягады. Наперакор агульнапрынятай думцы, можна есці і памідоры. Трэба пазбягаць толькі шчаўя, шпінату, радыскі, спаржы, брусельскай капусты, а з ягад — маліны. Аднак пры атлусценні колькасць вельмі салодкіх фруктаў і бульбы не павінна перавышаць 200—300 грамаў у дзень. Таксама трэба абмежаваць колькасць цукру, цукерак (40—50 грамаў у суткі).

Агульная колькасць масла сметанковага і расліннага не павінна перавышаць 50—60 грамаў у дзень.

Безумоўна забараняюцца алкагольныя напіткі, а таксама курэнне.

Лішняе ужыванне шакаладу, какавы, кавы, чаю непажадана ў сувязі з тым, што чай і кава ўзбуджальна дзейнічаюць на нервовую сістэму, а ў шакаладзе і какаве знаходзіцца шчаўевая кіслата, шкодная для хворых. Па той жа прычыне не трэба злоўжываць і вострымі прыправамі — гарчыцай і перцам.

Пры абвастрэнні падагрычных боляў у суставах, а так-

сама пры тлустасці можна практыкаваць так званыя разгрузачныя дыеты, якія назначае ўрач.

Для папярэджання і лячэння падагры вялікае значэнне мае агульны гігіенічны рэжым. Рэгулярная ранішняя зарадка, прагулкі на свежым паветры, заняткі лёгкімі відамі спорту паляпшаюць абмен рэчываў і садзейнічаюць выдзяленню з арганізма мачавой кіслаты. Практыкуюцца таксама фізіятэрапія, лекавыя прэпараты, лячэнне ваннамі і гразямі. Усе гэтыя сродкі назначае ўрач у залежнасці ад стану хворага.

(З часопіса «Здоровье»).

Чытач А. В. Юдэнка з в. Чыжыкі Суражскага раёна пытаецца, як лячыць рассеяны склероз.

Рассеяны або множны склероз

Рассеяны склероз — захворванне нервовай сістэмы, якое выклікаецца фільтроўным вірусам (ад чалавека чалавеку не перадаецца). Упершыню хвароба апісана ў мінулым стагоддзі французскім неўрапаталагам Шарко. Ужо тады было ўстаноўлена, што на рассеяны склероз хварэюць пераважна людзі маладога ўзросту (20—30 год). Першымі яго адзнакамі нярэдка з'яўляюцца аслабленне зроку, слабасць у адной палове цела, руцэ, назе або ва ўсіх чатырох канечнасцях; яны пачынаюць дрыжэць, з'яўляецца няўпэўненасць пры хадзе — яна нагадвае хад п'янага, расстройваецца мова. Часам чуецца боль у нагах, спіне, парушаецца мочаспусканне і інш. Хвароба развіваецца павольна, працягла, з ваганнямі. Адны сімптомы могуць знікаць на працяглы час (на месяцы і гады), другія з'яўляюцца або паглыбляюцца, прыводзячы хворага да інваліднасці. Да смяротнага выпадку гэтая хвароба, як правіла, не прыводзіць.

Цяпер яе лечаць спецыяльнай вакцынай, вітамінамі групы В (В₁ і В₁₂), альясам, дыбазолам або празерынам і інш.

Лячэнне праводзіцца курсамі ў поліклініцы або бальніцы пад кантролем урача-неўрапаталага. Хворым рэкамендуецца не стамляцца, жанчынам устрымацца ад цяжарнасці і родаў. Розныя цеплавыя працэдуры не палягчаюць стан хворага. Курортнае лячэнне не паказана.

Е. ЮРАЦКАЯ,

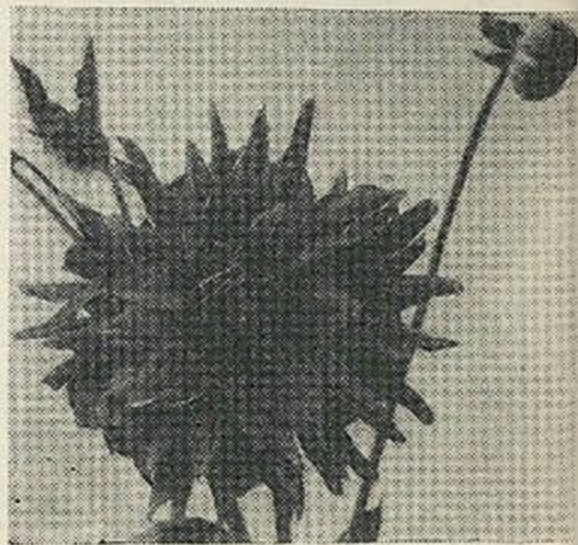
кандыдат медыцынскіх навук.

Карагод кветак

Кветкі — вялікая радасць. Яны ўпрыгожваюць нашу жыццё, ствараюць утульнасць, узнікаюць настрой.

Сярод іх вясёлага карагуду асабліваю ўвагу прыцягваюць шматгадовыя кветкі. Яны маюць вялікія перавагі перад аднагадовымі. Адны з іх цвітуць ранняй вясной і ў пачатку лета, другія — позняй восенню. Шматгадовыя кветкі выгадны ўжо тым, што не патрабуюць клопатаў аб тым, як набыць насенне, вырасціць расаду і да т. п. Раз пасаджаныя, яны доўгія гады будуць упрыгожваць ваш садок, вуліцу, парк і ўсё больш кусты і прыгажэць.

Пасля доўгай зімы для нас асабліва каштоўны веснавыя кветкі — радасныя вестуны цяпла. З веснавых шматгадовых кветак найбольш па-

пулярны: цюльпаны, нарцысы, гіяцынты, эввілегіі, ветраніцы.

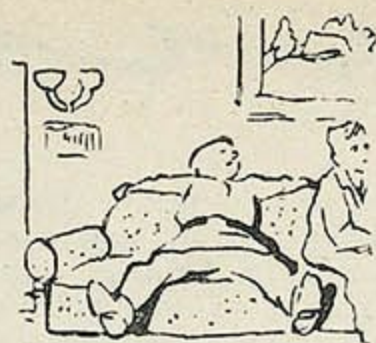
Цюльпаны адметны як велічынёй, так і незвычайна яркай, жыццерадаснай афарбоўкай. Вогненна-чырвоныя, канарэчна-жоўтыя, густафіялетаваыя, далікатна-беларужовыя сакавітыя кветкі цюльпанаў, пакрываючы клумбы, радуюць нашу вока,

Умей сябе наводзіць

Выхаваны чалавек, ідучы ў госці, пакідае ўсё сваё непрыемнасці дома.

Рука, працягнутая табе для прывітання, не сіламер.

Сядзець так — значыць паказваць сваю нявыхаванасць. Прышоўшы з вуліцы, здымі спачатку галаўны ўбор, а потым куртку або паліто; апранаючыся, спачатку надзець куртку, а потым шапку.

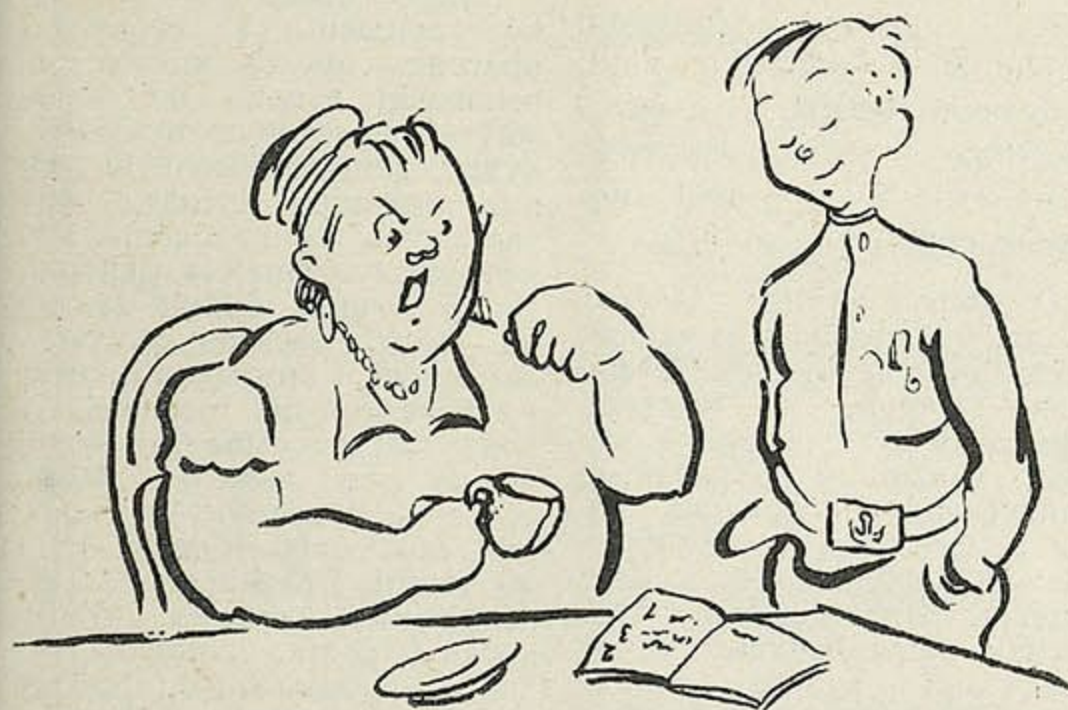

Гэта і ветліва, і, акрамя таго, калі будзеш апранацца ў адваротнай паслядоўнасці, табе давядзецца часам падбіраць шапку з падлогі.

Уваходзячы ў пакой, прывітайся першым.

РУПЛІВАЯ МАЦІ

— Я гэтаму настаўніку, што табе адзінку па гісторыі паставіў, вочы выдзеру! Адкуль дзіцяці ведаць, што было сто гадоў назад?..

«ПАСПАЧУВАЎ»

— Ах, і стамілася я, сыноч!
— Трэнероўкі ў цябе малавата, матуля!

нібы багаты ўсходні дыван. Букет з цюльпанаў можа стаць у вадзе да 12 дзён.

Найлепшыя вынікі культуры цюльпанаў бываюць тады, калі іх цыбуліны выкопваюцца ў канцы ліпеня і пасля прасушкі высаджваюцца ў верасні на глыбіню ў 10—12 см, на адлегласці ад 12 да 30 см (у залежнасці ад велічыні цыбуліны). Садзіць цюльпаны найлепш на сонечным месцы ў сугліністай або супясчанай, багатай перагноем глебе.

Сярод шматгадовых кветак асаблівай славай карыстаюцца півоні. Сваім характам яны сапернічаюць з ружамі. Можна сустрэць півоні розных колераў, пачынаючы ад снежна-белых, канчаючы чырвона-карычневымі. Разнастайны і пах півоняў. Яны доўга захоўваюць свежасць, стоячы ў вадзе. Нават пасля адцвітання півоні ўпрыгожваюць сады, бо маюць зграбнае лісце і прыемную форму

куста. Гэтая зімастойкая расліна ўстойліва супроць хвароб і шкоднікаў.

Размнажаюць півоні дзяленнем караня. Садзіць іх найлепш у жніўні — пачатку верасня на ўрадлівых, старанна апрацаваных участках з добра пранікальнаю глебай. Высаджваць у загадзя падрыхтаваныя, запоўненыя ўрадлівай сумессю ямы або траншэі 60×60×60 см. Частай перасадкі півоні не любяць. Асабліва пышна цвітуць на сонечных участках.

Вельмі папулярны ў нас ураджэнцы Мексікі — вяргіні. Яны не патрабавальны да глебы і лёгка размнажаюцца. У букетах прыгожа выглядаюць шарападобныя, пампонныя вяргіні з невялікімі суквеццямі. Асаблівым характам адметны хризантэмападобныя вяргіні. Неспрактыкаваныя кветаводы прымаюць іх за хризантэмы. Цікава, што вяргіні — добрыя меданосы. Асабліва пышна

яны цвітуць на адкрытых, сонечных участках пры добра ўгноенай глебе. Вяргіні адчувальны да недахопу вільгаці. За сезон трэба даць некалькі вадкіх падкормак.

Зімой клубні вяргіняў захоўваюць пры тэмпературы каля +6°C. У адкрыты грунт высаджваюць пасля замаразкаў. Размнажаюць клубнямі, чаранкамі і насеннем.

Выключна прыгожы гатунак вяргіні — «Залатая Анікеева» — вывёў наш гомельскі селекцыянер Анікееў. Махровыя шарападобныя суквецці гэтага гатунку нагадваюць хризантэму. Цвітуць вельмі добра. Афарбоўка кветкі чыста жоўтая.

У нашай рэспубліцы вельмі пашыраны цудоўныя гатункі старэйшага селекцыянера Шаронавай (з Падмаскоўя). Яна вывела звыш 300 гатункаў. Многія з іх атрымалі сусветную вядомасць.

Вельмі любяць у нас ружы. Яны дайшлі да нас з

глыбіні вякоў. Асабліва не патрабавальны так званыя паркавыя ружы: дэкаратыўныя віды шыпшыны і гібріды культурных гатункаў з шыпшынай. Гэтым ружам не патрабуецца асабліва абрэзка, як іншым. У іх толькі абразаюць засохлыя галінкі і злёгка прарэджваюць куст. Яны даўгавечныя і зімаўстойлівыя. Паркавыя ружы заслужылі самае шырокае распаўсюджанне.

За доўгае, працяглае цвіценне аж да замаразкаў і не патрабавальнасць у нас карыстаюцца вялікай папулярнасцю залатыя шары. Яны растуць на адным месцы да 10 год, лёгка пераносяць перасадку. Размнажаюцца дзяленнем кустоў і насеннем. Цікава, што гэтыя кветкі вельмі любяць пчолы. У цёплыя асеннія дні яны старанна збіраюць з іх нектар і пылок.

Б. БЫКАЎ

СВІНІНА НА СМЯТАНЕ

600 г пятлустай свініны, 30 г тлушчу, 40 г шпіку, 2 ст. лыжкі нарэзаных карэнняў (сельдэрэй, пятрушка, морква), соль, перац, 1 цыбуліна, 1 поўная з верхам ст. лыжка пшанічнай мукі, 1/4 л смятаны.

Мяса пасаліць, папярчыць і нашіпаваць. У каструлі спасераваць карэнні і цыбулю, пакласці на іх мяса і абсмажыць яго на моцным агні. Пасля гэтага падліць вады і тушыць, а пад канец паставіць у духоўку. Гатовае мяса дастаць, сок, які ўтварыўся, пераліць разам з карэннямі ў сатэйнік са смятанай і мукой і, няспынна памешваючы, варыць да густыні. Гатовы соус працэдуць і працерці (карэнні) праз сіта, затым пакласці ў яго мяса і разагрэць.

Гарнір: смажаная або вараная бульба; кампот, найлепш з брусніц.

АМЛЕТ З ТВАРАГОМ

Жаўткі расцерці з соллю, цукрам і невялікай колькасцю малака, дадаць муку і прыгатаваць густое, гладкае цеста, якое разводзіць малаком да таго часу, пакуль не атрымаецца даволі вадкае цеста, сцякаючае з лапаткі. Пад канец уліць збітыя ў крутую пену бялкі. Ліць на патэльнію даволі тоўстыя амлеты і абсмажваць іх з абодвух бакоў. У цеста можна не класці цукар, а дадаць цёрты сыр і прыгатаваць салёныя амлеты.

Гатовыя амлеты змазаць тварожнай масай, скруціць і пакласці ў сатэйнік, заліць кубкам малака, змяшанага з чайнай лыжкай цукру і 1 яйкам, і запячы ў духоўцы.

Начынку з тварагу прыгатаваць так: 500 г тварагу, 50 г масла, 100 г цукру з ваніллю, 2 жаўткі, 30 г разынак, 2 ст. лыжкі малака або смятанкі, 2 збітыя бялкі.

Мяккі тварог працерці праз сіта і пакласці ў міску, дзе загадзя былі расцёрты жаўткі з цукрам. Усё перамяшаць, дадаць ваніль і разынакі, а пад канец уліць збітыя бялкі і ўсё зноў старанна перамяшаць.

Асноўны рэцэпт: 3—5 яек, дробачка солі, 60 г цукру, 1/2 л малака, 140 г мяккай мукі, 100 г тлушчу на патэльнію.

ЯЙКІ, ФАРШЫРАВАНЫЯ СЕЛЯДЦОМ

4 яйкі, 200 г селядцоў, маянэз: 1/8 л алею або праванскага масла, 1 жаўток, адвар або булён, соль, цукар, лімон або воцат.

Селядзец вымачыць, ачысціць. Яйкі абмыць, зварыць укрутую, астудзіць у халоднай вадзе, ачысціць, разрэзаць на палавінкі ўдоўж, выняць жаўткі. Прыгатаваць маянэз. Падрыхтаваць селя-

дзец: аддзяліць філе, ачысціць ад касцей, прапусціць праз мясарубку разам з жаўткамі. Да гэтай масы дадаць 1—2 лыжкі маянэзу, расцерці так, каб атрымалася пышная маса. Напаўняць палавінкі бялка фаршам так, каб яны набылі форму цэлага яйка. Укладваць на прававугольным блюдзе, заліць соусам маянэз.

КУРЫЦА, НАЧЫНЕНАЯ ФАРШАМ З ПЯЧОНКІ

Узяць курыных або цялячай пячонкі і невялікую лустачку вяндліны. Парэзаць дробна вяндліну, пакласці разам з пячонкамі ў каструлю, дадаць лыжку тапленнага масла і лыжкі дзве булёну, варыць паўгадзіны, ссячы дробна, дадаць крыху белага хлеба, размочанага ў малаце, 2 або 3 сырыя яйкі, перцу, мускатнага арэху, начыніць за скуру і ўнутры курыцы, апусціць у вар, паварыць 1/4 гадзіны, а потым абсмажыць у каструлі або на блясе, абліўшы маслам.

СВІНАЯ ГРУДЗІНКА, ФАРШЫРАВАНАЯ

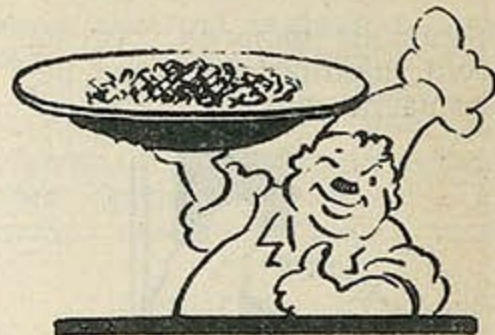
700 г грудзінкі, соль, кмен; фарш: 50 г масла, 3 яйкі, 2 булочки (100 г), 1/8 л малака, соль, зялёная пятрушка, прыкладна 3—4 лыжкі молатых сухароў.

Грудзінку абмыць, дастаць косць, надрэзаць «мяшок», пасаліць, напоўніць «мяшок» фаршам і зашыць. Прыгатаваную такім чынам грудзінку пакласці на бляху, падліць гарачай вады і смажыць у духоўцы, спачатку скурай уніз. Калі скура падрумяніцца, грудзінку перавярнуць, скуру надрэзаць вузкімі палоскамі. Смажыць, прыкладна, 1—1 1/2 гадзіны. Гатовую грудзінку нарэзаць тонкімі лустачкамі.

Грудзінку, што засталася ад абеду, падаваць у халодным выглядзе з салатай і хлебам.

Гарнір: бульба, зялёная салата.

Прыгатаванне фаршу: жаўткі і масла старанна размяшаць з 1 ст. лыжкай молатых сухароў, потым дадаць нарэзаную тонкімі лустачкамі, намочаную ў малаце булку, усё старанна перамяшаць, дадаць дробна пасечаную зеляніну пятрушкі, пасаліць і пад канец пакласці збітыя бялкі і астатнія молатые сухары.

БАБКА СЦЕРТАЯ, НА ПАРАШКУ

200 г пшанічнай мукі, 50 г крухмалу, 150 г масла, 150 г цукровай пудры, 20 г масла для формы, лімонная цэдра, 1 лімон або 1 лыжка разведзенай лімоннай кіслаты, 4 вялікія яйкі, ванільны цукар, разрыхляльны парашок або крыху пітной соды, 30 г цукровай пудры для абсыпкі.

Падрыхтаваць форму. Муку змяшаць з содай і прасеяць. Масла сцерці да пышнаці, дадаць па чарзе жаўткі, прасеяную цукровую пудру, ваніль, лімонную цэдру, лімонную кіслату або выціснуць лімонны сок. Усе прадукты старанна сцерці. Збіць яечныя бялкі, дадаць да масы, засыпаць мукой, змешанай з крухмалам, злёжку перамяшаць, пакласці ў змазаную і пасыпаную мукой форму для выпечкі бабкі, уставіць у духоўку з сярэдняй гарачыняй і пячы 30—40 хвілін. Правярыць гатоўнасць: калі лучынка, уваткнутая ў цеста, застаецца сухой, то бабка гатова. Злёжку астудзіць, дастаць з формы. Гарачую бабку пасыпаць цукрам з ваніллю.

Адказны рэдактар А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: М. Н. БАРСТОК, А. С. ВАСІЛЕВІЧ, Г. Л. ДАЗОРЦАВА, Т. Т. ДЗМІТРЫЕВА, А. Н. ЗАХАРАВА, М. Ф. НІКІФАРАВА, М. М. ТУР, В. І. ФІЛПАВА.

АТ 02763

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке.

Издание ЦК КП Белоруссии.

Падпісана да друку I/IV-59 г.

Адрас рэдакцыі: Мінск, праспект імя Сталіна. 103.

Тэлефон 3-17-51.

Друкарня імя Сталіна. Мінск. Цана 1 руб. 80 к. Дадатак — выкрайка. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Тыраж 135 000 экз. Зак. 190

Моды

1. Сукенка-насьцом са шчытнага на-
біўнога шоўку. Размеры 50—56.

2. Летняя шаўковая сукенка для
дзяўчыны. Рукавы цэльнакроеныя.
Спадніца ў складку, каўнер і рукавы
аздоблены вышыўкай. Размеры 46—
50.

3. Сукенка са штапельнага палатна
або паркалю адразная ў таліі. Спадні-
ца закладзена ў вялікія мяккія склад-
кі. Каўнеры і бант з белага піке.
Размеры 46—50.

4. Прыгожая летняя сукенка са
штапельнага палатна або паркалю.
Аздабная тканіна падбіраецца ў тон
малюнка на асноўнай тканіне. Зані-
жаная талія, спадніца — клёш, сабра-
ная зверху ў зборку. Засцэжка — на
спінцы. Размеры 46—50.

5. Вельмі прыгожая сукенка з на-
біўной штапельнай або баваўнянай
тканіны. Рукавы — ліхтарык. На таліі
ўшываецца шырокая паласа з адна-
колернай тканіны ў тон малюнка. Па-
ласа прыгожа падкрэслівае талію, за-
мяняючы пояс. Спадніца — сонца-
клёш у густую зборку. Размеры
46—50.

6. Сукенка без рукавоў. Спадніца —
шасціклінка ў зборку. Размеры
46—48.

7. Сукенка на поўную фігуру са
штапельнага палатна або цяжкага
шоўку адразная па таліі. Рукавы
трохчацвяртныя, манжэты зашпіль-
ваюцца на два гузікі. Размеры 52—56.

